

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra politologie a evropských studií

Vanesa Seidlerová

Wilsonismus v letech 1913-1921

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jiří Lach, M.A., Ph.D.

OLOMOUC 2019

Čestné prohlášení:

Já, Vanesa Seidlerová prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 10.12. 2019

.....

Poděkování:

Ráda bych poděkovala vedoucímu této práce prof. PhDr. Jiřímu Lachovi, M.A., Ph.D. za odborné vedení a podnětné připomínky.

Obsah	
Úvod.....	7
1 První světová válka a neutralita USA.....	10
1.1 Počátek první světové války.....	10
1.2 Problematičnost neutrality USA	12
1.3 Vzrůstající napětí mezi USA a Německem.....	15
1.3.1 Vliv prezidentské kampaně roku 1916 na Wilsonova rozhodnutí	18
1.4 Wilsonova snaha o mediaci.....	19
2 Vstup USA do války.....	20
2.1 Obnovení neomezené námořní války	20
2.2 Rozhodnutí o vstupu do války.....	21
2.3 Důvody pro vstup do války	23
2.4 Wilsonův idealismus	25
3 USA ve válce.....	28
3.1 14 bodů.....	29
3.2 Uzavření příměří	31
4 Pařížská mírová konference a Versailleská smlouva	32
4.1 Problémy mírových jednání	33
4.2 Přechod od mocenské rovnováhy ke kolektivní bezpečnosti.....	36
4.2.1 Vytvoření Společnosti národů	37
4.3 Ratifikace Versailleské smlouvy a hodnocení Wilsona.....	39
4.3.1 Hodnocení Woodrowa Wilsona.....	40
Závěr	41
Seznam literatury	43
Abstrakt (CZ).....	47
Abstract (ENG).....	47

Úvod

Tato bakalářská práce se bude zabývat 28. prezidentem Spojených států amerických Woodrowem Wilsonem a jeho vlivem na zahraniční politiku USA během první světové války. Woodrow Wilson byl zvolen prezidentem Spojených států amerických v roce 1913 a již rok po jeho zvolení vypukla v Evropě první světová válka. I když Spojené státy vyhlásily neutralitu, brzy se ukázalo jako nemožné ji striktně dodržovat a veřejné mínění v USA se postupem času přiklonilo ke Spojencům. K tomuto příklonu přispěla řada faktorů. Mezi ně patřil ekonomický faktor, jelikož ekonomika Spojených států vzkvétala zejména díky obchodu se spojenci, německá agrese na moři, způsobená neomezenou námořní válkou, při které přišlo o život značné množství Američanů, velkou roli hrál i kulturní aspekt, jelikož USA a Velká Británie sdílely historii a byly si blízko také v otázkách kultury a politického založení. Striktní neutralitu rovněž značně ztěžoval fakt, že USA byla a je multikulturní země, ve které má zastoupení obrovské množství národností. Vzhledem k tomu, kolik amerických obyvatel mělo původ v některé ze zemí, které se v Evropě účastnily války, bylo pro obyvatele USA nemožné zachovat nezájatost. Tato práce se bude zabývat právě problematičností americké neutrality, vnějšími a vnitřními důvody pro vstup Spojených států do první světové války a bude mapovat, jakou roli v těchto procesech hrál Woodrow Wilson. Dále se v ní nastíní, jaký měl Wilson vliv na poválečné uspořádání světa, které se formovalo na Pařížské mírové konferenci. Důraz bude kladen na pozorování Wilsonových rozhodnutí z hlediska teorií mezinárodních vztahů, a sice realismu a idealismu. Wilson je v historii zapsán svým idealistickým myšlením, tato práce ale ukazuje, že vstup do války založil kromě idealistických důvodů také na těch realistických. Bude v ní rovněž objasněno, jaké procesy ovlivňovaly Wilsonova rozhodnutí, co stálo za vstupem USA do první světové války a jaký vliv měl Woodrow Wilson na poválečné uspořádání světa.

V období před první světovou válkou byly mezinárodní vztahy ovládány principem mocenské rovnováhy, kdy země uzavíraly aliance pouze v případě, že hrozilo narušení rovnováhy v Evropě. Válka byla přijímána jako přirozený stav. Až do konce první světové války spolu evropské státy nikdy neuzavíraly spojení, aby válce předcházely a aby společně hlídaly světový mír. S touto ideou přišel právě Woodrow Wilson. Přišel s myšlenkou na založení mezinárodní organizace, kde si budou všechny státy rovny a kde budou společně pracovat na udržení světového míru. Vedoucí úlohu

v této změně mezinárodního řádu měly vést právě Spojené státy. Wilson věřil, že Spojené státy jsou výjimečné a že jejich zájmy by měly být univerzální pro celý svět. Evropské státy se v důsledku první světové války těmto Wilsonovým vizím podřídily a se založením Společnosti národů souhlasily. Ovšem při vytváření mírové dohody a Společnosti národů se vyskytlo tolik problémů, že je nebylo možné dosti efektivně vyřešit. I přesto, že Wilson odporoval principu mocenské rovnováhy a zastávání národních zájmů, evropské státy se tomu zcela vyhnout nedokázaly. Aby proto mohla smlouva vůbec vzniknout, došlo ke kompromisům, které ale nakonec vedly ke zhroucení tohoto nového systému a ke vzniku druhé světové války. Wilsonův idealismus, který tak proměnil svět po první světové válce byl poté vystřídán realismem, který idealismus přímo kritizoval. Nicméně Wilsonovy ideály přetrvaly a mezinárodní vztahy tak dodnes fungují na základech, které tenkrát Woodrow Wilson vytvořil.

Tato práce se bude zabývat Wilsonovým rozhodnutím v kontextu tehdejšího vývoje dějin. Metodologicky bude ukotvená jako případová studie v oboru dějin a teorie mezinárodních vztahů s využitím deskriptivní a analytické metody, bude zkoumat americkou neutralitu, důvody pro vstup USA do války a Wilsonův vliv na mírová jednání na Pařížské mírové konferenci. Primárním cílem této práce je tak odpovědět na tyto otázky: *Byly Spojené státy americké za první světové války skutečně neutrální? Jaké důvody vedly Woodrowa Wilsona ke vstupu do války?* Sekundárním cílem je pak zmapovat roli Spojených států v první světové válce a vliv Woodrowa Wilsona na poválečné uspořádání světa.

Práce bude rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola se věnuje počátku první světové války, problematičnosti neutrality Spojených států a soustředí se na vzrůstající napětí mezi USA a Německem. Popisuje vnější důvody, které později rozhodly o vstupu Spojených států do války. Druhá kapitola se zabývá vnitřními důvody, které vedly Woodrowa Wilsona k tomuto rozhodnutí. Byly to jak důvody realistické, tak idealistické. Přestože je Wilson vnímán jako idealista, bylo by chybou předpokládat, že všechny Wilsonovy důvody pro vstup do války byly založeny na jeho morálních a idealistických hodnotách. Třetí kapitola se dále zabývá samotným působením Spojených států ve válce. Popisuje také návrh mírového programu USA a Wilsonovo vyjednávání o příměří. Čtvrtá kapitola se pak věnuje mírovým jednáním na Pařížské mírové konferenci a jejím důsledkům pro poválečný vývoj. Soustředí se na založení

Společnosti národů a přestup od systému mocenské rovnováhy k systému kolektivní bezpečnosti. Poslední dvě podkapitoly se věnují také ratifikaci Versailleské smlouvy v USA a hodnocení Woodrowa Wilsona jako prezidenta.

K nabytí znalostí o tomto tématu jsem čerpala ze zdrojů uvedených v seznamu literatury. Jelikož se jedná o téma soustředící se přímo na Spojené státy americké, byly to zejména anglicky psané zdroje. Jelikož je moje práce z oboru dějin a informace na toto téma jsou konstantní, čerpala jsem také z dobových zdrojů, případně zdrojů staršího data. Pro analytické části této práce zejména při zkoumání americké neutrality mi byly velice nápomocny knihy od Ernesta Maye *The World War and American Isolation 1914-1917*

a *The Coming of War, 1917*, ve kterých May podrobně popisuje a analyzuje veškeré dění ve Spojených státech během první světové války. Pro doplnění analytické části mi posloužil také článek od Amandy Mancini *An Analysis of Woodrow Wilson's policies and the United States' Involvement in WWI*, a dále článek od J. A. Thompsona *Woodrow Wilson and World War I: A Reappraisal*. Zdrojem, který mi dal skvělý přehled o vnímání první světové války v USA, byl rozhovor vydaný pro časopis *A Journal of American History*, ve kterém přední historici Spojených států, soustředící se na první světovou válku analyzují důvody vstupu USA do války a zamýšlejí se nad rolí Spojených států v této válce. Základní informační rámec pro dějinné části jsem čerpala z knih od Thomase Baileyho a Roberta Ferrella. Baileyho kniha *A Diplomatic History of the American People* byla užitečným zdrojem pro základní rámec diplomatické historie Spojených států. Tato kniha je nesmírně obsáhlá a zahrnuje dlouhou historii americké diplomacie. Druhou knihou, která mi v oboru historie diplomacie významně pomohla byla Ferrellova kniha *American Diplomacy: A History*. Tato kniha mi zásadně pomohla s ukotvením historického rámce. Je psaná přehledně a jasně a slouží jako skvělý výchozí text. Pro doplnění informací v tomto oboru jsem využívala také knihy od Garryho Nashe a Julie Jeffrey *The American People: Creating a Nation and a Society* a *The American Past: A Brief History* od Josepha Conlina. Tyto knihy ovšem slouží spíše jako přehled událostí první světové války, ale nenabízí širší perspektivu, a proto je tyto knihy třeba doplnit

o rozsáhlejší zdroje. Historická fakta a přehled událostí první světové války jsem

čerpala zejména z knih od Michaela Howarda *The First World War*, AJP Taylora *The First World War an Illustrated History* a Johna Keegana *The First World War*.

Pro primární zdroje jsem využívala zejména stránky The Avalon Project. Tato webová stránka sdružuje velké množství dobových dokumentů od starověkých až po současnost. Významným autorem, od kterého jsem čerpala informace, byl pak také Lloyd Ambrosius, který se na wilsonismus specializuje a napsal o něm velké množství článků. Přestože je Woodrow Wilson hlavním objektem jeho knih, nestaví se k němu Ambrosius čistě pozitivně, ale v jeho člancích se objevuje také kritika. Mezi nejdůležitější zdroje této práce patří kniha *Umění diplomacie* od Henryho Kissingera. Tato kniha pokrývá historii diplomacie *od Richelieua k pádu Berlínské zdi*. Z tohoto zdroje jsem čerpala informace napříč svojí prací, jelikož poskytuje opravdu velké množství informací o vývoji diplomacie a dějinných souvislostech. Další takto důležitou knihou pro mě byla biografie Woodrowa Wilsona od Patricii O'Toole *The Moralists: Woodrow Wilson and the World He Made*. Tato kniha pokrývá celý Wilsonův život a sloužila mi především k doplnění informací. Jelikož je to biografie, je poněkud citově zabarvená a je proto třeba k ní přistupovat kriticky. Přesto pro doplnění souvislostí a pochopení Wilsonovy osobnosti byla tato kniha zásadním zdrojem.

1 První světová válka a neutralita USA

Tato kapitola se bude zabývat počátkem první světové války. První podkapitola se bude věnovat zejména tomu, proč došlo k narušení principu mocenské rovnováhy. Další podkapitoly pak pojednávají zejména o neutralitě Spojených států a problémům s touto neutralitou, jež nastaly kvůli mnohonárodnostnímu složení americké společnosti, ale zejména z ekonomických důvodů. Poslední podkapitola se pak věnuje Wilsonově snaze o mediaci války.

1.1 Počátek první světové války

Jak je zmíněno výše, až do první světové války byly mezinárodní vztahy v Evropě ovládány principem mocenské rovnováhy. Se sjednocením Německa ovšem do tohoto světa přišla nová síla, se kterou se zpočátku ani nepočítalo. Se snižující se mocí Ruska a zvyšující se silou Německa rovnováha začala dostávat trhliny. Německo mělo obrovskou hospodářskou a vojenskou sílu a jak je zmíněno v Kissingerově knize, dokázalo by porazit nejen všechny své sousedy zvlášť, ale i kdyby se spojili do jedné koalice (Kissinger 1994: 177). Německo se stalo takto

silným aktérem na poli zahraniční politiky zejména díky svému kancléři Otto von Bismarckovi. Pro Bismarcka nebyly hlavní hodnotou morálka, mravní hodnoty nebo liberalismus, ale moc. I přes kritiku pruských konzervativců byl Bismarck ochoten se spojit i s Napoleonem III., vládcem Francie, pokud by to pomohlo pruským zájmům (Kissinger 1994: 124). S nástupem Viléma II. na císařský trůn se Bismarckova taktika začala vytrácet. A po Bismarckově propuštění dostala německá diplomacie zcela jiný směr. Mocenská rovnováha byla pro německého císaře cizí a zvolil zcela jinou taktiku. Se snahou posílit už tak silné postavení Německa, zvolil Vilém II. na evropské státy zstrašovací taktiku, což vedlo pouze k porušování rovnováhy a ke spojování ostatních států do koalic se záměrem zabránit německé hegemonii (Kissinger 1994: 179).

O tom, kdo zapříčinil první světovou válku se vedou dlouholeté diskuse, nicméně je bezpečné říct, že Německo na vzniku války nese zásadní podíl. S tímto názorem také souhlasí Ian Kershaw ve své knize *Do pekla a zpět: Evropa 1914-1949*. Za hlavní viníky vzniku války Kershaw označuje Rakousko-Uhersko, které chtělo ovládnout Balkán. Dále to bylo Rusko, které se tomu snažilo kvůli svým zájmům na tomto poloostrově zabránit, a Německo se svou snahou stát se dominantním aktérem na evropské zahraničně-politické scéně. Zejména ze vzniku války viní Německo, které dalo Rakousko-Uhersku bezpodmínečnou záruku podpory. Podle Kershawa nebýt této záruky, Rakousko-Uhersko by se nikdy neodvážilo dát po atentátu na Františka d'Este Srbsku tak tvrdé ultimátum a Rusko by nepřišlo na obranu Srbska, což díky systému spojeneckých smluv nakonec uvrhlo do války celou Evropu (Kershaw 2017: 38—39).

Když Německo podpořilo Rakousko-Uhersko v napadení Srbska, vědělo, že Rusko začne mobilizovat a přijde Srbsku na pomoc. Kvůli provázanosti vzájemných smluv bylo také jasné, že pokud půjde do války Rusko, přidá se i Francie. Německo již od dob Bismarcka vědělo, že pokud chce jakoukoliv válku vyhrát, nesmí se zaplést do bojů na dvou frontách. K tomu, aby se tomuto vyhnulo měl sloužit Schlieffenův plán. Německé vedení předpokládalo, že Rusku bude kvůli jeho velikosti trvat delší dobu, než stihne zmobilizovat. Než bude Rusko připraveno k boji, předpokládalo se, že bleskurychlý útok na Francii, vedený přes neutrální a málo opevněnou Belgii, povede k rychlé porážce Francie a Německo tak bude vždy bojovat pouze na jedné

frontě (Massey 1949: 187). Tento plán ovšem spoléhal na neutralitu Velké Británie. Massey ve svém článku upozorňuje, že britský ministr zahraničí Sir Edward Grey naprosto podcenil, jaký vliv bude mít na mocenskou rovnováhu útok Rakouska-Uherska na Srbsko. Velká Británie zůstávala neutrální a umožňovala tak Německu přípravu na útok na Francii. Až s útokem na Belgii a porušením její neutrality Velká Británie vyhlásila Německu válku a Německo se tak dostalo do bojů na dvou frontách, kterým se chtělo vyhnout (Massey 1949: 188—190). Tento případ ukazuje selhání Velké Británie v roli balancéra moci. Jak je zmíněno výše, německý plán byl založený na předpokladu, že Velká Británie zůstane neutrální. Můžeme se domnívat, že pokud by se Británie od začátku postavila na stranu Francie a Ruska, Německo by nepřišlo s tak troufalým plánem na porušení neutrality Belgie a rychlé obsazení Francie.

Na tomto případě můžeme vidět, jak narušení mocenské rovnováhy zatáhlo do války nejdříve Evropu a díky koloniím postupně také celý svět. Soupeření mezi Francií a Německem, dříve Pruskem, bylo vždy očividné a Velká Británie se spojila s kýmkoliv, jen aby zachovala rovnováhu v Evropě. Střetlo se zde ale několik rysů realismu a mocenské rovnováhy. Rysy typickými pro realismus je rozhodující materiální a vojenská síla, kterou mělo Německo v roce 1914 obrovskou. Hlavním rysem je pak také předpoklad, že mír je neudržitelný a válce se proto nejde vyhnout. Po atentátu na následníka rakousko-uherského trůnu nikdo neočekával, že by vypukla takto ničivá válka. Po skončení napoleonských válek Evropu až do roku 1914 nezasáhla žádná podobně velká válka a především války 19. století ještě nebyly tolik ovlivněny technickým pokrokem. Proto se očekávalo, že případná další válka by byla krátká a podobná těm, které již proběhly (Kershaw 2017: 50—51). Kershaw ve své knize cituje britského premiéra Davida Lloyda George, který prohlásil, že „evropské národy v roce 1914 sklouzly přes okraj vroucího kotle války bez jakékoli stopy obav či zděšení“ (Kershaw 2017: 37).

1.2 Problematičnost neutrality USA

Začátek války v Evropě přišel pro Spojené státy americké jako šok. Vedení země nebylo na začátek války vůbec připraveno, jelikož ani od svých zahraničních představitelů nedostávalo informace, že by se schylovalo k takovéto katastrofě. Robert Ferrell ve své knize *American Diplomacy A History* uvádí, že varování před možností eskalace konfliktu přišlo do Washingtonu od vicekonzula v Maďarsku

pouhý den před vypuknutím války (Ferrell 1975: 457). Většinová reakce obyvatelstva bylo zděšení a jakási úleva nad tím, že mezi bojišti v Evropě a Amerikou stojí oceán. Woodrow Wilson vyhlásil proklamaci neutrality 4. srpna 1914. V této proklamaci udává 11 bodů zakázaných na území Spojených států, které by neutralitu mohly narušovat. Patří mezi ně zejména zákaz vstupovat do armád válčících států pro americké občany, zákaz vybavování a vyzbrojování lodí válčících států a dále tato proklamace upravuje také pravidla pro vstup na území Spojených států pro lodě válčících států (Wilson 1914: 110—114). Udržení neutrality ale rozhodně nebylo jednoduché, ne-li přímo nemožné vzhledem k tomu, že se v Americe, jako v zemi složené z velkého množství imigrantů, mísilo velké množství národností, včetně těch, které nyní bojovaly ve válce. Thomas Bailey ve své knize *A Diplomatic History of American People* uvádí, že v roce 1910 při necelých 92 milionech obyvatel žilo v USA více než 32 milionů obyvatel, kteří se buď narodili mimo území Spojených států nebo jejichž rodiče se narodili mimo USA (Bailey 1958: 564). Proto bylo pro obyvatele USA neobyčejně těžké zůstat neutrální. V USA žilo velké množství lidí, podle knihy *The American People* až 8 milionů, s německým nebo rakouským původem (Nash, Jeffrey 1990: 751). Ovšem protispojenecký postoj zastávali nejen Američané s původem v Německu nebo Rakousku. Velká skupina Irů byla nepřátelsky naladěna vůči Velké Británii, stejně jako židovské obyvatelstvo vůči carskému Rusku (Thompson 1985: 330). Tato skupina obyvatel tvořila okolo 20 % amerických obyvatel, kteří byli protispojenecky naladěni (Mancini 2001:137). Společný jazyk a kultura s Velkou Británií a skvělé vzájemné vztahy s Francií ovšem převážily veřejné mínění na stranu spojenců. Wilson si byl velice dobře vědom, jak komplikovaná situace v jeho zemi nastala. Ve svém projevu z 18. srpna 1914 Wilson apeloval na občany USA, aby zůstali „*nestranní v myšlenkách, stejně jako v činech*“ (Mancini 2001: 137). Fakt, že americká společnost byla válkou značně rozdělena, dokládá i Wilsonův rozhovor s německým velvyslancem Bernstorffem, kterému Wilson řekl: „*My rozhodně musíme být neutrální, protože jinak by se naše smíšené obyvatelstvo vrhlo do války proti sobě*“ (Thompson 1985: 331). Společnost byla značně nakloněna Spojencům také proto, že si Velká Británie zajistila monopol na komunikaci se Spojenými státy. Již v prvním roce války až 70 % všech informací, které proudily do USA, bylo od Spojenců. Pro srovnání poměr informací, které se objevily v americkém tisku, pocházejících z Německa tvořil za

první rok války pouze 4 % a za celou válku to bylo pouze 12 % (Mancini 2001: 140). Noviny díky tomu stranily převážně Spojencům a začaly psát články proti „barbarským“ Němcům, kteří drancují belgická města, znásilňují belgické ženy a zabíjejí jejich děti. Informace o zločinech, které páchala spojenecká vojska se kvůli jednostrannosti informačních zdrojů nikdy do amerického tisku nedostaly (Mancini 2001: 140). Ernest May ve své knize *The World War and American Isolation 1914-1917* ale na druhou stranu uvádí, že i přes britskou kontrolu komunikačních kanálů zachovala vláda Spojených států dvě německé rádiové stanice, a i značné množství novin spoléhalo na zdroje pocházející z Německa. Uznává, že informace byly ovlivněny ve prospěch Spojenců, udává ale, že není pravdou, že by informace byly čistě jednostranné a z Německa žádné zprávy nechodily (May 1959: 35). Podle veřejného mínění ovšem byla naprosto jasná podpora Spojenců, která byla způsobena zejména sympatiemi s Belgií. Spojené státy jako neutrální země byly značně rozhořčeny porušením belgické neutrality. Sám Wilson odhadoval, že až 90 % Američanů sympatizuje se Spojenci. Na tomto místě je třeba uvést, že i přes sympatie ke Spojencům zůstávali Američané stále striktně neutrální a odmítali vstup do války (May 1959: 36).

Udržování neutrality bylo stále těžší i z ekonomických důvodů. Ze začátku války Wilson trval na tom, že ve jménu neutrality budou Spojené státy nadále obchodovat se všemi zeměmi a v prvních měsících bylo bankám zakázáno poskytovat úvěry válčícím státům, jelikož to nebylo v souladu s neutralitou (Nash, Jeffrey 1990: 752). S postupujícími měsíci ale finanční zásoby Velké Británie a Francie začaly docházet, což začalo velice negativně ovlivňovat americký trh. Jelikož hrozilo, že se americká ekonomika dostane zpět do deprese, rozhodla se americká vláda v čele s Wilsonem pro odvolání zákazu poskytování úvěrů, i když stále navenek zastávala neutrální politiku. Proto bylo toto odvolání zákazu poskytování úvěrů třeba vysvětlit veřejnosti i válčícím státům tak, aby nevznikl dojem, že Spojené státy neutralitu porušují. S řešením tohoto problému přišel poradce ministra zahraničí Robert Lansing, který vytvořil memorandum, ve kterém upozorňuje na to, že poskytování úvěrů válčícím státům je stále zakázáno, ale na komerční půjčky se tento zákaz nevztahuje (May 1959: 45—46). Přestože americké banky mohly poskytovat půjčky všem státům, na následujících údajích můžeme vidět, že tyto půjčky byly poskytovány zejména ve prospěch Spojenců. Až do vstupu USA do války v roce

1917 půjčily americké banky Spojencům zhruba 2,3 miliardy dolarů, zatímco Německu bylo půjčeno pouze 27 milionů dolarů (Bailey 1958: 573—574). Na tomto případě je jasně patrné, že i přes neustálé zdůrazňování neutrality Spojené státy už v této době zcela neutrální nebyly. Na tento fakt ukazuje i další statistika. Mezi lety 1914 a 1916 obchod mezi Spojenými státy a Centrálními mocnostmi klesl ze 169 milionů dolarů na pouhý jeden milion, zatímco obchod se Spojenci ve stejném období vzrostl z 825 milionů na 3 miliardy dolarů (Nash, Jeffrey 1990: 752).

1.3 Vzrůstající napětí mezi USA a Německem

Od samého počátku války bylo jisté, že se tento konflikt nebude odehrávat pouze na souši, ale také na moři. Velká Británie byla námořní velmocí a Německo chtělo tento statut získat pro sebe. Velká Británie chtěla zničit německou ekonomiku a zastavit zásobování, proto již na podzim 1914 vyhlásila Severní moře válečnou zónou a celou tuto zónu podminovala (May 1963: 3). Vyhlášením této blokády si Británie zajistila kontrolu všech lodí, které se do válečné zóny dostaly, a to včetně lodí neutrálních. Pokud na těchto lodích bylo objeveno cokoli, co se dalo považovat za válečný kontraband, měla Británie právo toto zboží zabavit. S postupujícím časem, když bylo jasné, že válka nebude tak krátká, jak se předpokládalo, a stala se z ní válka poziční, snažila se Británie zastavit veškerý obchod s Centrálními mocnostmi a začala tak považovat za válečný kontraband cokoli, co mělo jakoukoli i vzdálenou hodnotu pro nepřátele (Ferrell 1975: 459). Německo na britskou blokádu odpovědělo prohlášením všech vod okolo britských ostrovů za válečnou zónu a od 18. února 1915 začalo s potápěním všech nepřátelských lodí. Neutrální lodě dostaly varování, aby se vyhnuly této oblasti, protože i přesto, že německé ponorky měly instrukce nezasahovat lodě pod neutrální vlajkou, kvůli zneužívání této vlajky Británií existovala vysoká šance, že může dojít k omylu (May 1963: 4).

Zde je třeba se pozastavit nad americkou reakcí na tyto dvě situace. Jak vyhlášení blokády Británií, tak vyhlášení válečné zóny Německem byly podobnými akty. Oba tyto akty určovaly území, kde lodě nemohly cestovat bezpečně a nedělaly rozdíly mezi loděmi neutrálních a válčících zemí. Ovšem zatímco USA reagovaly na vyhlášení britské blokády pouze slabou protestní nótou, reakce na německou neomezenou námořní válku byla mnohem ostřejší. William Jennings Bryan,

americký ministr zahraničí, ve své nótě Německo upozorňuje, že pokud budou potopeny americké lodě, či dokonce zmařeny americké životy, bude to mít zásadní důsledky na americko-německé vztahy. Dále také udává, že pokud by takováto situace nastala, Spojené státy poženou k Německu k „přísné odpovědnosti“ a přijmou jakákoliv opatření k zajištění bezpečnosti amerického majetku a amerických občanů (May 1963: 5—6). Na této reakci můžeme jasně vidět, že byli Spojencům převážně nakloněni nejen američtí občané, ale přiklonila se na jejich stranu i americká vláda. Ernest May se nad touto situací ve své knize *The World War and American Isolation 1914-1917* pozastavuje. Podle něj byla britská blokáda a podminování Severního moře právně a morálně ospravedlnitelné, zatímco německá námořní válka nikoliv. Použití min mělo navíc alespoň základní právní podporu v Haagských úmluvách, nicméně ponorková válka nikoliv. Navíc podle Maye se Američané raději přiklonili na stranu liberálně vedené Velké Británie. Německo v čele s císařem podle nich liberální nebylo. Na slabé reakci na podminování Severního moře hrál zásadní roli také fakt, že nedošlo k zásadnímu omezování amerických zájmů. Ve vodách, které byly Británií prohlášeny za válečnou zónu, pluly americké lodě zřídka a po tom, co britská vláda nabídla, že zabezpečí neutrální lodě tak, aby byly v souladu s britskými pravidly kontrabandu, nebyly americké zájmy téměř nijak ovlivněny. Německá válečná opatření byla na druhou stranu přímým ohrožením amerických lodí a obyvatel. Jak zmiňuje May, v tomto případě se Wilson ohlížel čistě na národní zájmy Spojených států, nikoliv na morální principy, v čemž s Mayem můžeme souhlasit (May 1959: 50—52).

Spojené státy byly tímto německým opatřením pobouřeny také proto, neboť porušovalo zavedenou proceduru, že loď má právo být před napadnutím varována a musí mít možnost dostat své pasažéry do bezpečí například tím, že útočící loď vezme veškeré pasažéry a posádku na svoji palubu. Při použití ponorek to však nebylo možné, jelikož vynoření a varování lodí by postrádalo smysl, nehledě na nemožnost přijmout pasažéry ze zasažené lodi na palubu ponorek (Conlin 1991: 464). Je třeba také zdůraznit, že ačkoliv neomezená námořní válka měla dalekosáhlé diplomatické důsledky a přímo ovlivnila vstup USA do války, z hlediska válečného alespoň první neomezená námořní válka zásadně efektivní nebyla. Donald Yerxa ve svém článku popisuje, že když první neomezená námořní válka začala, mělo Německo připravených pouze 34 ponorek, přičemž všechny ani zdaleka nebyly

vybaveny tak, aby mohly napáchat větší škody. Německé ponorky za tuto dobu potopily 787 120 tun lodí, což vzhledem k tomu, že Velká Británie měla k dispozici lodě v celkové tonáži 21 milionů tun, mělo velice malý efekt. Diplomatické důsledky neomezené námořní války byly daleko vážnější (Yerxa 2018: 120).

I přes doporučení svých poradců Wilson odmítal vydat americkým občanům zákaz k cestování na lodích válčících států. Toto Wilsonovo trvání na neutralitě a možnosti cestovat na jakékoliv lodi nakonec vedlo k události, která je historiky popisována jako jeden ze zásadních důvodů vstupu Spojených států do války. Dne 7. května 1915 německá ponorka potopila britský parník *Lusitania*, na němž zemřelo 1198 lidí, z čehož bylo 128 amerických občanů (O'Toole 2018: 155). Americká veřejnost byla naprosto pobouřená, šokovaná a vyzývala prezidenta, aby hnal Němce k přísné odpovědnosti (May 1963: 6). I přesto, že několik jeho poradců mu zahájení války doporučovalo, v této době ale ještě Wilson do války vstoupit nechtěl. Tři dny po potopení *Lusitanie* Wilson prohlásil: „*Existuje věc jako muž, který je příliš hrdý, aby bojoval. Existuje věc jako národ, který je v právu tak moc, že nemusí použít sílu, aby přesvědčil ostatní, že je v právu*“ (O'Toole 2018: 157). Wilson ovšem věděl, že na potopení *Lusitanie* musí velice ostře reagovat, jinak by vypadal v očích Německa jako příliš slabý a umožnil by mu vtáhnout Spojené státy do války. A kdyby nereagoval, ponížilo by to Spojené státy a umožnilo Německu beztrestně potápět další lodě (Thompson 1985: 334). V první tzv. „*Lusitania*“ nótě důrazně vyzýval Německo k ukončení neomezené námořní války a k vyvození důsledků z potopení *Lusitanie*. Vyzýval také k zaplacení reparací za způsobené škody (May 1963: 6—9). Německý velvyslanec na nótu reagoval slovy, že Wilson se nechal příliš unést emocemi a zaujal zbytečně rigidní postoj, ze kterého nebude moci ustoupit, aniž by se znemožnil. Navíc dal najevo neotřesitelnou víru v to, že Američané za žádnou cenu nechtějí vstoupit do války (Thompson 1985: 334). U amerických obyvatel v tuto dobu pravděpodobně skutečně ještě převládal protiválečný postoj, nicméně tato událost definitivně ovlivnila veřejné mínění v Americe proti Německu. Časopis *Nation* uvedl, že: „*Torpédo, které potopilo Lusitanii, potopilo také Německo v názorech lidí*“ (Burner et al. 1985: 584). Potopení *Lusitanie* mělo vliv nejen na vztahy Ameriky s Německem ale také na podobu Wilsonovy vlády. Ministr zahraničí William Jennings Bryan byl natolik přesvědčen o neutralitě a míru, že odmítl podepsat přísně znějící druhou „*Lusitania*“ nótu, která mohla potenciálně

zahájit válku. Prohlásil, že tato nóta je proti jeho přesvědčení a na svůj úřad 7. června 1915 rezignoval (Ferrell 1975: 465). Ve snaze uklidnit Spojené státy a nestupňovat napětí omezilo Německo nakonec námořní válku, což vztahy se Spojenými státy na krátkou dobu uklidnilo (Gompert, Binnenfijk, Lin 2014: 73).

1.3.1 Vliv prezidentské kampaně roku 1916 na Wilsonova rozhodnutí

Udržení USA mimo válku bylo také hlavním tématem Wilsonovy předvolební kampaně pro znovuzvolení v roce 1916. Heslem této kampaně bylo „Udržel nás mimo válku“ (O’Toole 2018: 213). Proti Wilsonovi stál republikán Charles Evans Hughes a Wilson velice dobře věděl, že jediný způsob, jak Hughese porazit, je držet se neutrality a ujistit Američany, že on je tím pravým kandidátem, který je udrží mimo válku. Není pravdou, že by Hughes ve své kampani dával najevo, že chce vstoupit do války, ale prohlašoval, že nejlepší pro Spojené státy bude pevná a statečná zahraniční politika, která zachová mír a s níž USA najdou své právoplatné místo mezi ostatními národy. Obecně hesla kampaně ukazovala Wilsona jako mírového kandidáta a Hughese jako kandidáta, který USA zatáhne do války, což byl samozřejmě záměr demokratů takto Hughese vykreslit, nicméně nebylo to tak daleko od pravdy. Další z prezidentských kandidátů, bývalý prezident Theodore Roosevelt od začátku otevřeně prohlašoval, že on by do války vstoupil již od roku 1915 (Brands 2004: 507).

Wilsonova kampaň, která ho vykreslovala jako mírového kandidáta, byla ovšem od začátku vystavena zkoušce. Omezení ponorkové války sice přineslo jisté uklidnění, nicméně od února 1916 se situace začala znovu vyostřovat. Německé ponorky potopily několik nizozemských lodí a zprávy z Berlína hovořily o silách v německém Reichstagu, které se zasazovaly o znovuoobnovení ponorkové války. Krize německo-amerických vztahů ale přišla 25. března, kdy německé ponorky potopily parník *Sussex*, přičemž mezi zraněnými bylo i několik Američanů (May 1959: 191). Prezident Wilson věděl, že jeho reakce bude muset být ostřejší než při potopení *Lusitanie*. Ministr zahraničí Robert Lansing trval na okamžitém přerušení diplomatických vztahů s Německem, ovšem Wilson chtěl postupovat nanejvýš opatrně. Je třeba si uvědomit, že Wilson byl právě uprostřed prezidentské kampaně a do voleb stále zbývalo několik měsíců. Wilson se také

musel zdržovat projevu sympatií k Velké Británii. K vítězství potřeboval hlasy irských obyvatel Spojených států. Ti byli ale v této době velice protibritsky naladěni, jelikož v Dublinu v dubnu 1916 vypuklo „velikonoční povstání“, což značně zhoršilo vztahy mezi britskými a irskými Američany (Johnson 2000: 515). Wilson musel postupovat opatrně i s ohledem na veřejné mínění. Na jedné straně stáli zatvrzelí pacifisté a na straně druhé američtí nacionalisté. Většina obyvatel ale byla stále na straně neutrality. Jak ve své knize píše Ernest May, většina obyvatel se dala označit za neutralisty, ovšem s dovětkem, že tito lidé se chtěli vyhybat válce, dokud se jí vyhybat lze. Je třeba ale zdůraznit, že tito lidé také věřili, že práva a zájmy Spojené států musí být chráněny (May 1959: 170—171).

Potopení *Sussexu* ovšem ve společnosti vyvolalo značnou odezvu, a i protiválečně naladěné noviny psaly o potřebě zastavení ponorkové války. Bylo také naprosto jasné, že pokud Wilson ostře nezareaguje, ztratí podle slov Edwarda House: „*důvěru Američanů a Spojenců a ztratí veškerý možný vliv na mírové konferenci*“ (May 1959: 192). I s ohledem na posun veřejného mínění nakonec Wilson souhlasil s vysláním nóty, ve které Německo vyzval k okamžitému ukončení torpédování lodí bez varování, přičemž pokud Německo tento požadavek nesplní, Spojené státy přeruší s Německem diplomatické vztahy (May 1959: 193). Kongres i americká veřejnost přijala tuto zprávu těžce, ale převážně se souhlasem. Přestože němečtí Američané doufali, že k válce s Německem nedojde, dali najevo, že v opačném případě zůstanou loajální vůči Spojeným státům (May 1959: 194). Wilson, jak je známo, nakonec volby vyhrál, ale pouze velice těsným rozdílem 23 volitelů. Výsledek těchto voleb také ukazuje na to, jak byla americká společnost rozdělená. Můžeme jej ale brát jako důkaz toho, že většina Američanů si v těchto volbách zvolila mír (Brands 2004: 508).

1.4 Wilsonova snaha o mediaci

V průběhu let 1915 a 1916 Wilson se svým poradcem plukovníkem Edwardem Housem podnikl mnoho pokusů o mediaci a snažil se dostat válčící strany k mírovým jednáním. House byl pověřen vyjednáváním o mediaci přímo v Evropě. Největším úspěchem těchto mediačních snah bylo tzv. House-Grey memorandum (Ferrell 1975: 466). Toto memorandum, které nese název po již zmíněném Edwardu

Houseovi

a britském ministrovi zahraničí Siru Edwardu Greyovi, obsahovalo plán pro ukončení války a Wilsonovu připravenost svolat konferenci za tímto účelem. V případě, že Spojenci tuto výzvu přijmou, ale Německo odmítne, Spojené státy vstoupí do války po boku Spojenců (O'Toole 2018: 194—195).

Poslední snaha ve vyjednávání o konci války z Wilsonovy strany proběhla na konci roku 1916. Požádal válčící strany o to, aby vyjádřily své válečné cíle. Velká Británie vyžadovala obnovení Belgie, Srbska a Černé Hory a jejich odškodnění a také záruku, že nebudou znovu napadeny. Německo žádalo nadvládu nad Belgií, část území Francie a zejména odškodnění Německa a jeho kolonií (Ferrell 1975: 467—468). Na začátku roku 1917 vyjádřil Wilson své myšlenky na konec války na půdě amerického senátu. Nejdůležitější pro něj bylo opuštění principu mocenské rovnováhy a nastolení kolektivní bezpečnosti. Vyjádřil zde také myšlenku na „mír bez vítězů“, jelikož podle něj by vítězství znamenalo nastolení míru na úkor poraženého. V tomto proslovu také navrhl myšlenku samostatnosti národů a práva mít vlastní vládu. (O'Toole 2018: 240—241).

2 Vstup USA do války

Vstup Spojených států amerických do války znamenal její naprostý obrat. Vyčerpaná Británie a Francie, na jejímž území se odehrávala většina bojů, by bez americké pomoci nedokázala vyhrát s jasnou převahou. Tato kapitola se bude věnovat důvodům, které vedly Spojené státy do války, a také tím, co stálo za změnou postoje Woodrowa Wilsona.

2.1 Obnovení neomezené námořní války

Německo vědělo, jak má Velká Británie velice silné námořnictvo a bylo si velice dobře vědomo toho, že pokud chce vyhrát válku a ovládnout moře, musí Británii na moři porazit. Jak již bylo zmíněno, zprávy o tom, že v německém parlamentu sílí hlasy, které vyžadují znovuobnovení neomezené námořní války, se v USA objevovaly již od začátku roku 1916. I přesto, že byl německý kancléř Theobald von Bethmann-Holweg zásadně proti obnovení neomezené námořní války, jeho snahy nebyly vyslyšeny (May 1963: 39). Námořní velitelství přesvědčilo německého císaře, aby námořní válku znovu obnovil. Vysoce postavení námořní velitelé, zejména generál Erich von Ludendorff, doufali, že znovuobnovením neomezené

námořní války se jim podaří Velkou Británií vyhladovět nebo přinejmenším u ní dojde pod vlivem zastaveného zásobování k vojenskému kolapsu (Gompert, Binnenfijk, Lin 2014: 74). Německé vedení mělo spočítáno, že je zapotřebí potopení 600 tisíc tun spojeneckých lodí měsíčně po dobu za sebou jdoucích pěti měsíců, aby k britskému kolapsu došlo (Yerxa 2018: 124). V této době už Německo nijak nepočítalo s tím, že by se Spojené státy mohly postavit na jeho stranu. Porovnání sum půjček, které byly Spojenými státy poskytnuty spojencům a Centrálním mocnostem, hovořily samy za sebe. Německo vědělo, že obnovením neomezené námořní války s největší pravděpodobností přiměje Spojené státy ke vstupu do války. Bylo si ale jisto tím, že se mu podaří porazit Spojence dříve, než jednotky amerických vojáků dorazí do Evropy (Brands 2004: 508). Obnovení neomezené ponorkové války začalo 1. února 1917. Toto opatření umožňovalo německým ponorkám a lodím potápět jakékoliv lodě včetně neutrálních bez jakéhokoliv varování a bez ověření, zda tyto lodě vezou válečný materiál či nikoliv (Keegan 1999: 352). Za první tři měsíce této námořní války německé námořnictvo potopilo téměř 2 miliony tun všech lodí. Až do dubna, kdy USA vstoupily do války, se každý měsíc tonáž potopených lodí navyšovala. Až později byl představen a implementován systém konvoje, který škody spojenců úspěšně snížil (Keegan 1999: 353—355).

I přes obnovení neomezené námořní války a potápění amerických lodí Woodrow Wilson stále odmítal vstoupit do války. Rozhodl se ovšem, že naplní ultimátum, které dal Německu po potopení *Sussexu* a přerušil s Německem diplomatické vztahy (Thompson 1985: 339). I když Německo čekalo ostrou reakci, vážnost americké reakce předčila jeho očekávání. Ještě předtím, než se Spojené státy nadobro rozhodly, že vstoupí do války, požádal Wilson 26. února Kongres o povolení vyzbrojování amerických lodí (Keegan 1999: 352). Tento akt se dá považovat za předvoj americké účasti ve válce. Bylo to první přímé vyzbrojení a příprava na skutečný boj.

2.2 Rozhodnutí o vstupu do války

Jak je zmíněno v předchozí kapitole, napětí mezi Německem a Spojenými státy narůstalo již od roku 1915. Dodržování neutrality a snaha nezaplétat se do evropské války až do roku 1917 držely Spojené státy stran tohoto konfliktu. Jelikož Spojené státy byly během Wilsonova prezidentského období součástí několika konfliktů

v Mexiku a Latinské Americe, válce v Evropě se chtěly rozhodně vyhnout. Tou událostí, která je ale dodnes považována za podstatnou v rozhodování o vstupu USA do války byl tzv. Zimmermanův telegram, který byl zachycen Američany. V něm německý ministr zahraničí Arthur Zimmerman nabádal Mexiko k válce se Spojenými státy. Chtěl, aby se Spojené státy musely věnovat konfliktu s Mexikem a neměly čas zabývat se válkou v Evropě. Výměnou za agresi nabídl Mexiku získání svých bývalých území na jihozápadě USA. Spolu s potopením dalších amerických lodí to byla poslední kapka, Wilson se rozhodl, že Spojené státy vstoupí do války (Ferrell 1975:468—469). Američané Zimmermanův telegram vnímali jako naprosté narušení neutrality a přímé ohrožení bezpečnosti. Proto Woodrow Wilson 2. dubna 1917 předstoupil před Sněmovnu reprezentantů a požádal přítomné kongresmany o vyhlášení války Německu. Ve svém projevu označil německou námořní válku za válku proti všem národům a za porušení lidských práv. V jeho projevu stojí: *„Je to válka proti všem národům. Americké lodě mohou být potopeny, americké životy vzaty způsoby, které nás hluboce zasáhly, ale lodě a životy neutrálních a přátelských národů byly potopeny a podrobeny ve vodách stejným způsobem. V tomto ohledu neexistuje diskriminace. Je to výzva celému lidstvu... Všechny rozjitřené city ale musíme dát stranou. Naším motivem není pomsta nebo vítězné potvrzení fyzické síly národa, ale pouze obhajoba práv, lidských práv, kterých jsme jediným šampionem“* (Wilson 1917). Dále požadoval okamžitou mobilizaci a organizaci materiálních zdrojů, vyzbrojení námořnictva, zejména pro boj s německými ponorkami a také povolání nejméně 500 tisíc mužů do služby (Wilson 1917). Válka byla schválena poměrem 82 hlasů pro a 6 proti v Senátu a 373 pro a 50 proti ve Sněmovně reprezentantů. Vyhlášena pak byla 6. dubna. Je nutné podotknout, že USA chtěly zdůraznit svůj zvláštní status, a proto do války vstoupily jako asociovaná mocnost a nepřidaly se tudíž k trojdohodě jako spojenecká mocnost (Heideking, Mauch 2012: 221). Velice důležitým aspektem, který hrál roli ve vstupu do války, byl, jak je již v této práci zmíněno, také ekonomický faktor. Kvůli německé námořní agresi americké lodní společnosti nechtěly riskovat potopení svých lodí, a proto je nechávaly stát v přístavech. Během několika málo dní vývoz z New Yorku klesl o 98 %, což naprosto paralyzovalo americký trh (O'Toole 2018: 248).

2.3 Důvody pro vstup do války

Kromě vnějších důvodů, které ovlivnily vstup USA do války, hrály velkou roli také důvody vnitřní a těm se bude věnovat tato podkapitola. Na prvním místě je třeba zdůraznit, že po dlouhou dobu Wilson odmítal jít do války zejména kvůli tomu, že vstup do války neměl podporu u lidí. Od roku 1916 se ovšem veřejné mínění velice pomalu posouvalo na stranu války. Jak je zmíněno výše, tak v prezidentských volbách, které bylo do jisté míry referendum o Wilsonových mírových snahách, zvítězil Wilson, i když jen velmi malým poměrem. Potápění amerických lodí německými ponorkami stále více přesvědčovalo Američany o tom, že dodržování neutrality nebude nadále možné. Jistě, Zimmermanův telegram a neomezená námořní válka a s ní spojené potápění amerických lodí rozhodně ovlivnily vstup USA do války, ale tyto události nebyly těmi zásadními. Podle Michaela Neiberga Američané neměli zásadní pocit ohrožení. To, co veřejné mínění posunulo ve prospěch války byl fakt, že případné vítězství Německa by pro ně mělo nepříjemné důsledky a získali pocit, že pokud Amerika nezakročí, vážně to ovlivní jejich budoucnost (Neiberg 2015: 471). Woodrow Wilson přirozeně hrál v tomto rozhodovacím procesu zásadní roli. Jak je již v této práci naznačeno, Wilson dlouho odmítal vstup do války, a i přes protesty svých poradců při řešení všech krizí postupoval vždy velice obezřetně a snažil se vyhnout přehnaným reakcím. V průběhu let 1916 a zejména po jeho znovuzvolení do úřadu prezidenta ovšem začal svůj postoj k válce přehodnocovat. V reakci na obnovení neomezené námořní války Wilson vyhlásil tzv. ozbrojenou neutralitu, kdy nechal ozbrojit všechny americké lodě cestující do Evropy. Už tímto aktem se de facto svým způsobem zapojil do bojů. Věděl ale, že pokud chce výrazně ovlivňovat poválečné uspořádání světa a uplatnit své zájmy, Spojené státy se budou muset stát aktivním válčícím státem, jinak spojenci Wilsonovi neumožní být součástí mírových jednání (Kennedy 2015: 472—473).

Dalším faktorem, který ovlivnil Wilsonovo rozhodnutí, byl strach o americkou hegemonii. Wilson sice zásadně neschvaloval princip rovnováhy moci, avšak zároveň si plně uvědomoval, že pokud Německo zvítězí, mohlo by ohrozit bezpečnost Spojených států. Ostatně před tímto varoval už v roce 1914 Theodore Roosevelt. Pokud by Německo porazilo v námořní válce Británii, Amerika by tak přišla o svou ochranu. S nadvládou Británie na moři se Američané smířili. Věděli,

že je Británie už nijak neohrožuje, ale pro Německo by to zejména ve světle neomezené ponorkové války platit nemuselo (Kissinger 1994: 38). Wilson měl strach, že pokud by Německo zvítězilo, pokusilo by se expandovat na západní polokouli, což by ohrozilo americké zájmy v této části světa a pravděpodobně by to zatáhlo Spojené státy do války s Německem (Kennedy 2015: 473—474).

Dalším významným rysem, který ovlivnil rozhodnutí o vstupu do války byl ekonomický faktor. Jak je již zmíněno výše, Velká Británie a Francie byly pro Spojené státy důležitými obchodními partnery a v případě jejich porážky by to negativně ovlivnilo trh. Nemluvě o tom, že Spojené státy půjčily Spojencům množství peněz a v případě výhry Centrálních mocností by návratnost těchto peněz nebyla jistá (Gompert, Binnenfijk, Lin 2014: 75). Jak již bylo zmíněno, neomezená ponorková válka ohrožovala americké lodě. Ty ze strachu z potopení raději zůstávaly v přístavech, což zcela ochromilo trh. Americká ekonomika za války zažívala obrovský boom, což zajišťoval zejména obchod se Spojenci. Pokud by Německo tento trh zastavilo, americkou ekonomiku by to uvrhlo zpět do deprese (Taylor 1963: 130). Ekonomické trhy už spolu byly navíc v té době tak provázané, že Spojené státy byly válkou značně ovlivněny, ať už byly její součástí či nikoliv. Přestože byl Woodrow Wilson zcela jistě přesvědčen o morálních a mravních hodnotách, na kterých založil svoji žádost o vstup do války, je také zcela zřejmé, že byl ovlivněn i značnými realistickými důvody.

I když Spojené státy dlouhou dobu obhajovaly svůj statut neutrální země, Amanda Mancini ve svém článku *An Analysis of Woodrow Wilson's policies and the United States' Involvement in WWI* rozvíjí zajímavou myšlenku, že Spojené státy vlastně nikdy zcela neutrální nebyly a ani být nemohly. Kvůli provázanosti ekonomik a velmocenskému postavení USA, ať už Wilson rozhodl jakkoliv, válku vždy nějakým způsobem ovlivnil. Podle Mancini bylo také dopředu jasné, že se Spojené státy přidají na stranu Spojenců, jelikož vítězství Německa, jak již bylo zmíněno, by způsobilo ohrožení bezpečnosti USA. V tomto článku také uvádí myšlenku, že rozhodnutí o tom, že Spojené státy vstoupí do války, bylo učiněno již v roce 1914, když Wilson povolil bankám poskytovat půjčky válčícím státům. Tento argument podkládá faktem, že veškeré útoky německých ponorek na americké a spojenecké lodě byly důsledkem právě těchto půjček. Podle tohoto článku nebylo otázkou, jestli

a na jaké straně USA vstoupí do války, ale kdy do ní vstoupí a jak o tom přesvědčí veřejnost. (Mancini 2001: 143). Argumenty Mancini podporuje i fakt, že Wilson již v roce 1915 nechal založit komisi, která se zabývala připraveností Spojených států na válku a měla za úkol postupně navyšovat výdaje na armádu a námořnictvo (Thompson 1985: 334). Stejný pohled zastává i Jay Winter v rozhovoru pro *The Journal of American History*, ve kterém také udává, že podle něj byly USA neformálně ve válce už od chvíle, kdy bylo umožněno poskytování půjček válčícím státům. Jako naprosto zásadní moment, který de facto rozhodl vstup do války, označuje změnu v mocenské rovnováze, která se vychýlila významně ve prospěch Německa. V Rusku došlo k svržení cara a postupně k odchodu Ruska z války. Britská a francouzská vojska byla zdecimována bitvami na Sommě a u Verdunu, přesto nedošlo k žádnému zásadnímu posunu ve vývoji války, a navíc se čím dál více šířila dezerce. Podle Wintera vstoupily Spojené státy do války nejen proto, aby zachránily Spojence ale i sebe (Winter 2015: 477).

Podle událostí, které jsou uvedeny v této bakalářské práci, a podle některých odborných textů je možné s Amandou Mancini souhlasit. Je zajisté třeba jistých výhrad, autorka této práce se domnívá, že nebýt tak rozsáhlé agrese Německa na moři a zejména pokud by se Německo nepokusilo zasáhnout do vnitřních záležitostí USA, jak naznačuje Zimmermanův telegram, vláda Spojených států by nedokázala americkou veřejnost přesvědčit k souhlasu se vstupem do války. Je třeba také zdůraznit, že Woodrow Wilson nehrál ve vstupu do války tak zásadní roli, jak je mu přisuzováno. Jak je zmíněno v této práci, v případě, že by prezidentské volby roku 1916 prohrál, potom jak v případě vítězství Hughese, tak zejména v případě vítězství Roosevelta by Spojené státy do války vstoupily v každém případě. Autoři knihy *Blunders, Blunders and Wars: What America and China Can Learn* nicméně uvádí, že rozhodnutí ke vstupu do války může být připsáno Wilsonovi, jelikož stále měl více možností a mohl se rozhodnout jinak (Gompert, Binnenfijk, Lin 2014: 75).

2.4 Wilsonův idealismus

Woodrow Wilson byl vždy vnímán jako idealista. Z jeho myšlenek a proslavů ohledně vstupu USA do války je to jasně patrné. Jeho proslov o vstupu Spojených států do války je těchto idealistických myšlenek plný. V tomto proslovu dává jasně najevo, že Spojené státy jdou do války pro záchranu demokracie, míru a

spravedlnosti. Je velice důležité, že v tomto proslovu projevuje náklonost německému lidu a zdůrazňuje, že tato válka není vedena proti němu, nýbrž proti autokratickému režimu, který vyhlásil válku bez jeho svolení. Přesně pronesl: „*Nemáme žádný svár s německým lidem. Nechováme vůči nim jiných pocitů než sympatie a přátelství. Nebylo to na jejich podnět, po němž jejich vláda konala při vstupu do této války. Nebylo s jejich vědomím a souhlasem*“ (Wilson 1917). Dále zmiňuje také, že tato vláda šla do války ne pro dobro svého národa, ale pouze pro vlastní sobecké zájmy a svůj národ používá pouze jen jako nástroje pro dosažení svých cílů. Upozorňuje, že není přirozené, aby si jeden národ chtěl podrobit druhý, a že tohoto je dosaženo pouze úzkou skupinou lidí, kteří zatajují svůj záměr před ostatními. Podle něj by tohoto nikdy nemohlo být dosaženo, pokud by o válečných záměrech veřejnost věděla (Wilson 1917). Na tomto úryvku můžeme zcela jasně pozorovat idealistické rysy. Hlavními rysy idealismu je rozhodování národa, ne úzké skupiny lidí a také odtajnění všech záměrů a naprostá informovanost lidí (Guzzini 1998: 31—32). Wilson dává zcela jasně najevo, že to nejsou prostí Němci, kdo je zodpovědný za tuto válku. Nechce vést válku vůči německému obyvatelstvu nýbrž proti jeho vládě, která podle jeho názoru samovolně a bez souhlasu svého národa tuto válku vyvolala. Wilson věřil v sílu veřejného mínění, a jak je zřejmé z jeho proslovu, věřil, že pokud by německý lid věděl o všech záměrech své vlády, nikdy by tuto válku nedopustil. Wilson odmítal myšlenku, že by Spojené státy šly do této války proto, aby v ní získaly nějaké materiální či územní zisky. Pro něj bylo nejdůležitější vyhrát tuto válku, aby byla zachráněna demokracie a svoboda. Prohlásil, že „*svět musí být zabezpečen pro demokracii*“. V souladu s jeho předchozími vyjádřeními o právu národů na sebeurčení také v tomto projevu vyžadoval, aby si národy mohly určit svůj způsob života a komu budou projevovat věrnost (Wilson 1917). Ovšem Wilson toto přesvědčení nesdílel vždy. Po tři roky naprosto odmítal jakoukoliv myšlenku na vstup do války a nespravedlnost na německém lidu, které se podle něj vláda dopustila, pro něj nebyla zásadní. Zásadní pro něj byly především Spojené státy a to, aby americký lid nemusel do války. Značně ho za toto chování kritizuje jeho předchůdce Theodore Roosevelt. Podle něj měly Spojené státy důrazněji protestovat proti porušení neutrality Belgie a začít vyzbrojovat přinejmenším již po potopení *Lusitanie*. Podle něj bylo důležité Německo naprosto porazit proto, aby byla demokracie zachována. Wilson se ale ve svých proslovech vyjadřoval naprosto

odlišně.

Roosevelt

nevěřil

v „mír bez vítězů“. Označil Wilsona za pokrytce, když prohlásil: „*Wilson nešel do této války kvůli demokracii. Po dva a půl roku znovu a znovu a znovu prohlašoval, že byl neutrální a že my všichni bychom měli být ve válce neutrální; aniž by věděl pro co ostatní lidé bojují; že nestraní jedné straně nebo druhé; a že nemáme žádný zájem na smyslu této války, a nakonec my bychom měli usilovat o mír, který nepřinese vítěze*“ (Ambrosius 2018: 6—7).

Wilson věřil, že Spojené státy představovaly přesně ten pravý ideál demokracie a spravedlnosti, který by měl být v celém světě. Jak již bylo řečeno, vstup do války nezdůvodňoval snahou obohatit se nebo usilovat o válečné cíle, nýbrž snahou o záchranu demokracie. Wilson považoval Spojené státy za výjimečnou zemi, která je založena na principech liberální demokracie a tržní ekonomiky. Podle něj jsou Spojené státy prorokem moderní civilizace a měly by tento svůj úspěch vyvézt do celého světa (Ambrosius 2018: 5). Wilson pro své teze hledal odůvodnění v překvapivých zdrojích. Varování George Washingtona vysvětlil překvapujícím způsobem. Podle něj Washington svým varováním před zahraničními závazky a aliancemi myslel, aby se Amerika nezaplétala do cílů ostatních států, ovšem pokud se tento problém týká celého lidstva, pak to Americe nemůže být lhostejné (Kissinger 1994: 43).

Když Wilson přišel s myšlenkou na mezinárodní společnost, která by sdružovala všechny státy, použil jako model Monroeovu doktrínu. Tato doktrína vydaná prezidentem Jamesem Monroem v roce 1823 oznamuje, že Spojené státy nebudou schvalovat obsazování nezávislých států evropskými zeměmi a že jakýkoliv takovýto pokus bude vnímán také jako útok na Spojené státy. Dále prohlašuje, že Spojené státy nebudou nijak zasahovat do záležitostí a sporů evropských států, pokud tyto spory nebudou ohrožovat Spojené státy nebo země, které USA uznává jako nezávislé (Monroeova doktrína 1823). Monroeova doktrína dává jasně najevo, že Spojené státy se nijak nehodlají účastnit záležitostí jiných zemí a že budou reagovat pouze tehdy, pokud budou evropskými zeměmi ohroženy. Wilson ovšem tuto doktrínu vyložil jako záruku ochrany územní celistvosti jiných zemí a také jako důkaz pro potřebu mezinárodní spolupráce. Kissinger ve své knize uvádí Wilsonův citát, který tuto Wilsonovu myšlenku jasně ukazuje: „*Nenavrhuji nic jiného, než aby národy v jediné smlouvě přijaly doktrínu prezidenta Monroea jako platnou pro celý*

svět: žádný stát by neměl usilovat o rozšíření svého zřízení na jakýkoli jiný stát či lid ... a aby se od této chvíle všechny státy vyhnuly zavazujícím aliancím, které by je vtáhly do mocenského soupeření...“ (Kissinger 1994: 235). Na tomto úryvku můžeme jasně vidět, že Wilson opět varoval před principem mocenské rovnováhy a zdůrazňuje důležitost mezinárodní spolupráce mezi všemi státy, která by zaručila, že žádný stát si nepodrobí jiný národ proti jeho vůli.

3 USA ve válce

Jak je již v předchozí kapitole popsáno, Německo počítalo s možností, že Spojené státy zasáhnou do války, avšak předpokládalo, že jeho vítězství nad Británií přijde dříve, než budou Spojené státy připraveny vojensky zasáhnout. I tak se ale rozhodly tento riskantní krok podniknout. Co ovšem centrální mocnosti neočekávaly bylo, že Spojenci s vidinou brzké pomoci amerických vojsk vrhnou veškeré své rezervy na bojiště, díky čemuž se jim dařilo německým útokům odolávat (Brands 2004: 508). Spojené státy skutečně nebyly připraveny pro vojenskou intervenci okamžitě. Ve své válečné deklaraci Wilson žádá o navýšení armády o alespoň 500 tisíc mužů. Mnoho mužů do války narukovalo dobrovolně, nicméně v květnu roku 1917 byla zavedena branná povinnost pro všechny muže nad 21 let (Gompert, Binnenfijk, Lin 2014: 222). Mezi dubnem 1917 a uzavřením příměří 11. listopadu 1918 se americká armáda zvětšila ze 190 tisíc mužů na 3 665 000 mužů (Rostker 2013: 126). Americká armáda nebyla připravená k boji okamžitě. Nicméně Wilson věřil, že pouhý vstup Spojených států do války bude stačit k tomu, aby Německo začalo uvažovat o míru (Gompert, Binnenfijk, Lin 2014: 76). První američtí vojáci dorazili do Paříže pod vedením generála Pershinga v červenci 1917. Tito vojáci ale nebyli ještě připraveni k boji. Přítomnost amerických vojáků sloužila spíše jako varování Německu, že Spojené státy jsou připraveny zasáhnout. Do skutečných bitev se první američtí vojáci dostali až v říjnu 1917 spíše jako morální podpora zdevastovaným spojeneckým vojákům (Conlin 1991: 468).

Se svržením carského Ruska a jeho odchodem z války byla uzavřena východní fronta a německé vojsko se tak mohlo plně soustředit na frontu západní. Nebýt vstupu USA do války nemohla by tento nápor už tak zdevastovaná vojska Spojenců schopna zvládnout. Díky americkým vojákům ale byla spojenecká vojska doplněna o novou sílu. Na počátku roku 1918 bylo do bojů nasazeno více než 250 tisíc amerických vojáků, kteří

pomohli vyhrát jarní ofenzivy (Conlin 1991: 469). Do konce války bylo ve Francii nasazeno dva miliony Američanů, z čehož bylo zhruba 400 tisíc Afroameričanů. Bohužel rasová segregace působila i zde a tito vojáci byli striktně odděleni a vykonávali většinou práce za frontou (Heideking, Mauch 2012: 222). Celkově v první světové válce působily

2 miliony Američanů, zemřelo 117 tisíc z nich a 204 tisíc z nich bylo zraněno (Conlin 1991: 468).

3.1 14 bodů

S účastí Spojených států ve válce bylo třeba, aby i USA oznámily své válečné cíle a představily svůj mírový program. Tento program Wilson představil na společném setkání Kongresu 8. ledna 1918. Ve svém proslovu opět upozorňuje německý lid, že Spojené státy nejsou jeho nepřítelem a vzkazuje Německu, že mu Spojené státy nechtějí brát legitimitu nebo jakkoli modifikovat jeho instituce, pokud se Německo vzdá snahy ovládnout ostatní a přijme své místo jako rovnocenný stát mezi ostatními (Wilson 1918). V tomto projevu Wilson představil mírový program, který je dnes všeobecně znám jako 14 bodů. Jak řekl, není tento program pro americký lid ničím výjimečným, jelikož tyto hodnoty jsou pro něj samozřejmými. Prohlásil: *„Vstoupili jsme do této války, protože se objevilo porušení práva, které nás hluboce zasáhlo a udělalo život našich lidí nemožným, dokud nebude napraveno a svět nebude jednou provždy zabezpečen proti jeho opakování. To, co v této válce vyžadujeme, není pro nás ničím výjimečným. Chceme, aby byl svět schopný a bezpečný pro život; a zejména, aby byl bezpečný pro každý mírumilovný národ, jako je ten náš, přející si žít svůj vlastní život, rozhodnout si o vlastních institucích, být ujištěn o spravedlnosti a spravedlivém jednání ostatními lidmi z celého světa proti síle a sobecké agresi“* (Wilson 1918). Tyto hodnoty Wilson zformuloval do 14 bodů, kterými jsou:

1. Konec tajné diplomacie. Mírová i další jednání a jejich výsledky budou vždy otevřeny veřejnosti.
2. Svoboda moří.
3. Odstranění překážek mezinárodního trhu.
4. Omezení zbrojení na úroveň potřeby pro ochranu státu.
5. Otevřenost řešení koloniálních otázek. Všechna rozhodnutí v otázkách kolonií musí být řešena s těmi, jichž se rozhodnutí týká.

6. Odstranění cizích vojsk z ruského území. Garance, že Rusko si bude moci samo rozhodovat o svém politickém vývoji a samo si určí, pod jakou mezinárodní organizaci bude chtít spadat.
7. Evakuace vojsk z Belgie a její obnovení.
8. Osvobození a obnovení celého francouzského území a navrácení Alsaska-Lotrinska Francii.
9. Přizpůsobení hranic Itálie národnostnímu principu.
10. Lidem Rakouska-Uherska bude umožněn svobodný a bezpečný přechod k autonomii.
11. Z Rumunska, Srbska a Černé Hory budou stažena vojska. Srbsko bude svobodné, s přístupem k moři a vztahy balkánských států budou upraveny radou podle historických hranic a národností.
12. Turecku bude zaručena suverenita, ale ostatním státům pod jeho nadvládou bude umožněna autonomie. Úžina Dardanely bude svobodná a volně přístupná všem lodím.
13. Bude založen nezávislý Polský stát s přístupem k moři.
14. Bude založená společná organizace národů, která bude garantovat nezávislost a územní celistvost velkých států stejně jako těch malých (Wilson 1918).

V těchto 14 bodech je mnoho bodů, které se zakládají na pragmatických mírových požadavcích, nicméně můžeme pozorovat, že Wilson použil tohoto mírového programu i pro zavedení svého idealismu. Dále se celými 14 body prolíná myšlenka národního sebeurčení, kterou Wilson již dlouho prosazoval. Posledním bodem je pak založení Společnosti národů, na kterém si Wilson velice zakládal a jak později jeho boj za tuto organizaci dokáže, byl to bod naprosto zásadní.

Wilson tento program nekonzultoval s žádnou ze svých spojeneckých zemí. Přestože Německo nakonec založilo jednání o příměří právě na těchto 14 bodech, Spojenci nad nimi vyjadřovali značné znepokojení. Zejména myšlenka národního sebeurčení pro ně byla velice sporná, jelikož většina z nich vlastnila rozsáhlé kolonie a obávala se jejich vzbouření. Velká Británie navíc zásadně nesouhlasila se svobodou moří. Jak ale zmiňuje ve své knize Thomas Bailey, plukovník House pohrozil spojencům, že pokud nepřijmou 14 bodů jako podklad pro mírová jednání, Spojené státy uzavřou s Německem separátní mír. Spojenci byli na Spojených státech ekonomicky zcela závislí a hrozilo, že pokud by Spojené státy z války

odešly, Německo by obnovilo boje a Spojence bez americké pomoci porazilo (Bailey 1958: 599—600). Navíc Wilson založil svoji vizi pro nový svět na hodnotách jako je náboženská svoboda, národní sebeurčení, demokracie a upuštění od používání síly. Na druhé straně těchto hodnot stálo autokratické Německo a spojenci se tak samozřejmě raději přiklonili k Wilsonovým hodnotám (Dodd 2015: 120). Spojenci tak, i když neochotně, nakonec těchto 14 bodů přijali, i když si vynutili alespoň drobné úpravy, které se týkaly svobody moří a požadavku válečných reparací (Bailey 1958: 600).

3.2 Uzavření příměří

Doplnění spojeneckých vojsk o čerstvé síly amerických vojáků začalo velice brzy převažovat výsledek bojů ve prospěch Spojenců. Německo v létě a na podzim roku 1918 prohrálo většinu bitev a od srpna ztratilo v bojích více než 228 tisíc mužů, přičemž téměř polovina z nich dezertovala. Morálka vojsk Centrálních mocností byla stále horší a v září už bylo jasné, že Centrální mocnosti válku nemohou vyhrát. Bylo třeba co nejdříve uzavřít příměří a proto 16. září rakouský císař veřejně požádal prezidenta Wilsona o mírová jednání (Howard 2002: 129). V říjnu už i německý generál Ludendorff doporučil císaři co nejdříve uzavřít příměří. Německé vedení se rozhodlo komunikovat výhradně s Wilsonem a úplně obešlo vedení Spojenců. Příměří bylo ochotno přijmout pouze na základě Wilsonových 14 bodů, které ale Spojenci ještě nepřijali. Německo se snažilo stát Wilsonovým idealistickým spojencem, což Wilson přivítal, jelikož takto opravdu mohl udělat z mírových jednání své idealistické tažení. Německé vedení získalo pocit, že se stalo americkým spojencem, což ovšem nebyla pravda. Nadále zůstávali hlavními nepřáteli a když přijali 14 bodů, vyložili si je jako idealistický podklad pro mírová jednání. Tyto body ale také znamenaly odstoupení mnoha území, a především Německo bylo pořád viděno jako nepřítel, hlavní agresor a hlavně poražený (Taylor 1963: 183—185). Spojenci proto přirozeně chtěli, aby veškeré podmínky diktovali oni. Wilson ve své korespondenci s Berlínem dal zcela jasně najevo, že žádné jiné příměří než to, ve kterém Spojené státy a Spojenci budou diktovat podmínky příměří a které zabrání jakýmkoli dalším projevům nepřátelství stran Německa, nebude přijatelné. Již 14. října ovšem došlo k potopení další americké lodi, což přirozeně vyvolalo ostrou prezidentovu reakci. Okamžitě dal Německu najevo, že jakékoliv příměří bude uzavřeno pouze za předpokladu, že

Německo přestane s bojovými operacemi a s okamžitou platností ukončí neomezenou námořní válku (Taylor 1963: 184). Navíc Wilson v souladu se svým přesvědčením požadoval, aby se Německo stalo konstitucionální demokracií, jelikož císařství považoval za sílu, která může kdykoli tajně a bez jakéhokoli svolení narušit světový mír (Howard 2002: 131—132). Ve své nótě ze 14. října napsal Německu, že požaduje, aby byla zničena jakákoliv síla, která by mohla narušovat světový mír, a pokud tato síla nemůže být zničena, musí být alespoň naprosto omezena. Touto silou přirozeně myslel císaře. Vyzval Německo k tomu, aby samo, svými vlastními reformami odstranilo vládu císaře a nastolilo konstitucionální demokracii (Larsen 2013: 486). Spojenci zpočátku nesouhlasili s mírovými podmínkami, tak jak je navrhl Wilson, ovšem ten pohrozil, že pokud na ně Spojenci nepřistoupí, Spojené státy uzavřou s Německem separátní mír a do mírových jednání vůbec nezasáhnou (Brands 2004: 509). Spojenci tedy na začátku listopadu na tyto mírové podmínky přistoupili, pouze s výhradami ke svobodě moří a s podmínkou, že veškerá Německem okupovaná území budou osvobozena a že Německo bude muset zaplatit Spojencům náhrady za újmy na životech a majetku. Už v těchto podmínkách, které spojenci poskytli ještě před uzavřením příměří, jsou položeny základy k pozdějším reparacím. S těmito výhradami Spojenců Wilson souhlasil a takto je prezentoval Německu (Finch 1919: 164). Když se generál Ludendorff o těchto podmínkách dozvěděl, chtěl jednání příměří zrušit, nicméně morálka jeho armády byla už tak nízká, že na mnoha místech hrozila povstání. K těm nakonec skutečně došlo a když se i lid dozvěděl, že německá armáda prohrává, přestal podporovat i německý režim. Velice brzy byla požadována abdikace císaře a podpora armády novému parlamentnímu zřízení. Ve světle těchto událostí byla 9. listopadu nedaleko francouzského města Compiègne započata jednání o příměří, ke kterému s konečnou platností došlo 11. listopadu 1918 (Howard 2002: 132—134).

4 Pařížská mírová konference a Versailleská smlouva

Jak je zmíněno výše, bylo jedním z důvodů, proč Spojené státy vstoupily do války, aby měl Wilson lepší pozici pro prosazení svých cílů. Přesto bylo překvapením, že se Wilson rozhodl účastnit se Pařížské mírové konference osobně. Stal se terčem kritiky z řad republikánů a ta ještě zesílila po tom, co Wilson oznámil složení Americké mírové komise. Tato komise se skládala z pěti lidí: prezidenta Wilsona, ministra zahraničí Roberta Lansinga, plukovníka House, generála Taskera Blisse a diplomata Henryho

Whitea, který byl jediným zástupcem republikánské strany. Republikáni se snažili prosadit Elihu Roota nebo bývalého prezidenta Tafta. Výborným kandidátem byl Henry Cabot Lodge, ale tento republikán měl s Wilsonem špatné vztahy (Bailey 1958: 602). Možná i v důsledku této události, kdy Lodge nebyl vybrán do mírové komise, byl později největším odpůrcem Versailleské smlouvy a kvůli jeho vlivu tato smlouva nakonec nebyla ratifikována parlamentem. Americká delegace dorazila do Paříže také se skupinou specialistů, kteří měli pomoci efektivnímu vytvoření smlouvy (Bailey 1958: 603).

4.1 Problémy mírových jednání

Jelikož se během války rozpadlo několik zemí, na konferenci do Paříže přijeli zástupci 27 států a 5 britských dominií, ovšem zástupci menších států neměli na rozhodovací procesy konference téměř žádný vliv (Nálevka 2000: 7). Brzy bylo jasné, že takto početná skupina lidí nebude schopna pracovat efektivně, a proto byla založena tzv. Rada deseti, která měla podobně složení jako Nejvyšší válečná rada v průběhu války a jejíž členy byli zástupci Japonska, Itálie, Francie, Velké Británie a Spojených států amerických. Nejčastěji se ovšem scházela tzv. Velká čtyřka, která se skládala z premiérů Británie, Francie a Itálie a prezidenta USA (Ferrell 1975: 484). Mírová konference musela už od počátku řešit značné problémy. Byly tu územní problémy týkající se německého Sárska a Porýní, Polska, Rakouska-Uherska a Turecka (Ferrell 1975: 486). Dále tu byly problémy s reparacemi. Neexistoval konsensus na tom, kolik by mělo Německo platit a komu. Když Spojené státy vstoupily do války, Woodrow Wilson dal jasně najevo, že do ní nevstupují proto, aby dobyly nová území či aby získaly náhrady od poražených. Wilson prohlásil: *„Nemáme žádné sobecké cíle, jimž bychom museli sloužit. Netoužíme dobývat ani panovat. Nežádáme pro sebe žádné náhrady, žádné materiální kompenzace za oběti, jež učiníme svobodně. Jsme pouze obránci práv lidstva“* (Kissinger 2014: 265). Francie se naopak Německu chtěla pomstít a obnovu své ekonomiky založila právě na válečných reparacích. Velká Británie stála mezi těmito dvěma zeměmi. Britský premiér Lloyd George se sice osobně přikláněl na stranu Američanů, ale Britové volali po pomstě Německu a vyžadovali reparace, díky čemuž se Lloyd George nakonec přiklonil více k požadavkům Francie (Trachtenberg 1979: 24—25). Problémovým bodem Versailleské smlouvy byl však článek 231, který určuje, že

Německo a jeho spojenci přijímají veškerou vinu za způsobené škody a ztráty na životech, které způsobili vítězným mocnostem (Versailleská smlouva 1919). Na tomto článku pak právě byly založeny reparace, které byly enormní. V roce 1921 byla konečná částka reparací stanovena 132 miliard zlatých marek (Kershaw 2017: 125). Reparace byly skutečně zásadním problémem Pařížské konference a byly také důvodem, proč byla v konečném důsledku Versailleská smlouva neúspěšná a o dvacet let později začala další válka. Od začátku bylo jasné, že Německo bude tyto reparace splácet opravdu dlouho, počítalo se, že kompletně splaceny by mohly být až na začátku nového století. Reparace se přirozeně staly terčem kritiky. Nejvýraznějším kritikem byl John Keynes, ekonom na Cambridgeské univerzitě, který takto velké reparace označil za „čiré šílenství“ a navrhl realisticky splatitelnou sumu 9 miliard zlatých marek za podmínky, že bude zároveň kompletně obnovena německá ekonomika. Tato Keynesova vize byla ale mírovou konferencí zamítnuta (Nálevka 2000: 10). Válečné reparace ve své knize kritizuje také Torbjørn Knutsen, který upozorňuje, že Spojené státy vlastně platily samy sebe. Spojenci museli splácet Spojeným státům značné množství půjček, což ale nemohly dělat bez německých reparací. Německo bylo ekonomicky zcela zničeno a aby vůbec reparace mohlo splácet, muselo si půjčovat u amerických bank. Tato situace měla za následek hospodářskou krizi 30. let, která položila základy pro nástup radikalismu, a nakonec vedla k druhé světové válce (Knutsen 2005: 232—233).

I když se Francii nepovedlo přesvědčit ostatní Spojence o nutnosti zničit Německo a podařilo se jí zařídit, aby bylo ekonomicky a územně značně ovlivněno, stále měla ze síly Německa opravdu strach a chtěla po Británii a USA záruku bezpečnosti. Francouzský premiér Clemenceau byl jasným zastáncem rovnováhy moci a fakt, že by měl vydat francouzskou bezpečnost na milost nově vzniklé společnosti, která fungovala na úplně odlišných principech, než sám uznával, se mu vůbec nezamlouval. Snažil se tak Společnost národů přetvořit do jakési protiněmecké aliance. To se mu nepodařilo, a tak se alespoň snažil uzavřít dohodu s USA a Británií na separátních smlouvách o bezpečnosti Francie (Ambrosius 2002: 45). André Tardieu, hlavní francouzský vyjednávač v Paříži zdůrazňoval, že zatímco Británie má silnou flotilu a Spojené státy chrání oceán, Francie nemá žádnou takovou ochranu (Tardieu 1921: 165). Dalším problémem Pařížské mírové konference byla také absence Ruska na mírových jednáních, jak ve svých knihách

zmiňují Lloyd Ambrosius a Henry Kissinger. Jistě sovětská revoluce a občanská válka Rusko značně zaměstnávaly, nicméně podle Ambrosiuse bylo chybou, že Rusko nebylo k jednáním přizvané (Ambrosius 2002: 44). Kissinger ve vynechání Ruska z mezinárodního prostředí spatřuje zásadní chybu, která nakonec vedla k vytvoření Rapallské smlouvy mezi Německem a Ruskem, a která vyvrcholila uzavřením paktu Molotov-Ribbentrop (Kissinger 1994: 273—274).

Zásadní osobou mírové konference v Paříži byl Woodrow Wilson. Jako vůdce nejsilnější z mocností, bez které by Spojenci nevyhráli válku, bylo jasné, že bude vedoucí osobou jednání. Wilsonovým osobním cílem bylo založit nový světový pořádek a prosadit své vize ohledně národního sebeurčení, kolektivní bezpečnosti, a především založení Společnosti národů (Kissinger 2002: 232). Wilsonovým cílem byl mír bez anexí a reparací, což se ale ukázalo jako nemožné. Přestože se evropské mocnosti rozhodly následovat Wilsonův kurz, nehodlaly se jeho vizím na mír bez vítězů a neuvalení reparací podřítit. Poprvé se válečné reparace objevily jako doplnění 14 bodů, který požadovala Francie, aby souhlasila se 14 body jako se základem pro mírová jednání. Wilsonovým problémem bylo, že zásadně podcenil realismus Francie, která chtěla za každou cenu záruku bezpečnosti a chtěla Německo co nejvíce ekonomicky zničit. Dalším problémem, který se ukázal jako neřešitelný, byla otázka národního sebeurčení. V tomto bodě musel Wilson ze svých představ podstatně slevit, protože jak se ukázalo, naprosté sebeurčení národů bylo nemožné. Toto nakonec vedlo k asi největší kritice Wilsona, jelikož výsledná Versailleská smlouva v mnoha bodech naprosto odporovala původním 14 bodům a mnoho národů se ocitlo mimo území svého právoplatného státu (Heideking, Mauch 2012: 226—227). Za nedodržení bodu o národním sebeurčení sklídl Wilson největší kritiku právě kvůli obrovským změnám ve vlastních území. Německo ztratilo 13 % svého území a 8 milionů obyvatel se ocitlo v jiném státě. Nejvíce bylo územními ztrátami zasaženo Maďarsko, které ztratilo 70 % svého území a 60 % obyvatel se rázem stalo občany jiného státu. Rakouská monarchie se rozpadla a vzniklo velké množství nástupnických států. Zdá se, že v tomto případě bod o národním sebeurčení byl dodržen, ale nové země byly vytvořeny bez ohledu na umístění etnických skupin (Nálevka 2000: 10—11). Problémy s etnickým nacionalismem se objevily na mnoha územích Evropy. Jedním z příkladů je Československo, na jehož území se ocitly

3 miliony Němců (Kershaw 2017: 122). Na Wilsonovu obranu přichází Lloyd Ambrosius, který ve své knize píše o specifickém Wilsonově vnímání principu národního sebeurčení. Podle Wilsona by vlastní stát měly mít pouze národy, které jsou dostatečně vyspělé. Nevěřil, že každá menší skupina, která je spojena náboženstvím, rasou nebo etnikem, by měla mít právo na vlastní stát. Ambrosius Wilsona obhajuje, že v jeho 14 bodech nikde není zmínka o tom, že by všechny národy měly mít právo na vlastní stát. Ve 14 bodech Wilson zmiňoval autonomii pouze pro státy Rakouska-Uherska, Osmanské říše a Ruska. Ambrosiův článek, tak reaguje na četnou kritiku Wilsona za jeho pokrytectví a nedodržení 14 bodů, na kterých měl být mír založen. Podle tohoto článku se Wilson svým myšlenkám nevzdálil, neboť jeho národní sebeurčení mělo patřit pouze národům, které on uznával jako dostatečně vyspělé pro to, aby mohly mít vlastní stát (Ambrosius 2002: 22—23).

Obsáhnout všechny výsledky Pařížské mírové konference není cílem této bakalářské práce. Proto se tato práce věnuje pouze zásadním problémům této konference a soustředí se na to, jakou roli v nich hrál Woodrow Wilson. Výsledná Versailleská smlouva, která je pro tuto práci důležitá, jelikož obsahuje Smlouvu o Společnosti národů, byla nicméně podepsána 28. června 1919 a ukončila tak jednu z nejhorších válek 20. století.

4.2 Přejít od mocenské rovnováhy ke kolektivní bezpečnosti

Po období od 17. století až po 1. světovou válku ovládal evropskou diplomacii princip rovnováhy moci a *raison d'état*. S tímto principem poprvé přišel kardinál Richelieu ve Francii v první polovině 17. století. Tento princip klade důraz na zájem státu a ospravedlňuje veškeré prostředky potřebné k jeho prosazení. Tento princip tak odsouvá do pozadí princip univerzální mravnosti, který platil po většinu středověku (Kissinger 1994: 55). Mocenská rovnováha a *raison d'état* spolu úzce souvisí. *Raison d'état* jakožto princip upřednostňování vlastního zájmu dává předpoklad mocenské rovnováze, kdy díky tomu, že každý stát sleduje své zájmy přispívá k rovnováze a bezpečí všech ostatních (Kissinger 1994: 55). Petr Drulák ve své knize *Teorie mezinárodních vztahů* definuje mocenskou rovnováhu jako systém, v němž je moc rozložena mezi několik aktérů a neumožňuje ani jednomu z nich získat převahu nad ostatními (Drulák 2003: 147). Wilson pohrdal systémem mocenské rovnováhy.

Nazval ho systémem organizovaného soupeření. Pro nový světový pořádek chtěl společenství moci, které se později stalo známé jako systém kolektivní bezpečnosti. Takto kolektivní bezpečnost vnímá i Henry Kissinger, který ve své knize *Umění diplomacie* hovoří o kolektivní bezpečnosti jako o systému, který má zabránit jakémukoliv ohrožení míru bez ohledu na to, proti komu byla agrese namířena a odkud ohrožení míru přišlo. Kolektivní bezpečnost ovšem může fungovat pouze za předpokladu, že všechny státy mají stejný názor na povahu hrozby a jsou ochotny uplatnit stejnou sílu či sankce bez ohledu na národní zájem (Kissinger 1994: 260). Wilson byl o tom, že všechny státy chtějí to samé a mají ten samý zájem, tedy udržení míru, přesvědčen (Kissinger 1994: 47). Tato premisa se nakonec stala systémem kolektivní bezpečnosti osudnou, jelikož státy vždy upřednostňují národní zájem

a nejsou ochotny podstoupit stejné riziko (Kissinger 1994: 264). Předpoklad stejného zájmu všech států udává i Stefano Guzzini, který ve své knize *Realismus v mezinárodních vztazích a mezinárodní politické ekonomii* píše, že prostředkem moci se v systému kolektivní bezpečnosti stává mezinárodní organizace, na jejíž půdě by měly všechny státy diskutovat, jaké prostředky jsou nejlepší pro zachování míru

a vystupovat společně proti státům, jenž se těmto demokraticky přijatým výsledkům nechtějí přizpůsobit. Podle něj je systém kolektivní bezpečnosti nastaven tak, aby se válka státům nevyplatila a aby systém potlačil ty národní zájmy, které snahy vyhnout se válce narušují (Guzzini 1998: 32).

4.2.1 Vytvoření Společnosti národů

Idea kolektivní bezpečnosti byla pro evropské státy bezprecedentní. Po tři sta let se tyto státy sdružovaly do aliancí proto, aby zabránily konkrétní agresi. Myšlenka, že by se státy měly spojit do organizace, kde si budou všechny státy rovny a budou vystupovat společně na ochranu míru, byla pro mnoho diplomatů nepředstavitelná. Společnost národů měla být založena právě na tomto principu. Jak je již zmíněno výše, Wilson byl o tom přesvědčen i proto, že považoval instituce a hodnoty Spojených států za naprosto výjimečné a morálně nadřazené. Podle něj by hodnoty USA měl převzít celý svět, jelikož americké zájmy pro něj znamenaly totéž, co univerzální zájmy (Anievas 2014: 627). Wilson byl vždy zastáncem veřejného názoru a otevřené diplomacie a věřil, jak je již v této práci

zmíněno, že pokud by lid věděl o plánech své vlády, nikdy by k válce nedošlo (Kissinger 1994: 47). Wilson považoval za nejefektivnější sankci veřejné mínění, které považoval za vždy správné. Považoval „mrvní sílu světového veřejného mínění“ za tak silnou, že předpokládal, že se mu žádná země nepostaví (Kissinger 1994: 48).

Je to paradoxní, nicméně první myšlenka na Společnost národů se objevila již v roce 1915 v Británii. Britové se snažili dát Spojeným státům dobrý důvod pro to, aby vstoupily do války (Kissinger 1992: 234). Tuto skutečnost ve své knize zmiňuje i Patricia O'Toole, která popisuje, že za touto myšlenkou stojí britský ministr zahraničí sir Edward Grey, který se snažil apelovat na Wilsonův idealismus. Při snaze dostat USA do války navrhl plukovníkovi Houseovi, že v případě účasti USA ve válce a následného vítězství navrhuje Británie prezidentu Wilsonovi, aby USA převzaly vedoucí úlohu a založily Společnost národů, která by spojovala všechny státy proti porušení míru (O'Toole 2018: 190). Wilson tuto myšlenku převzal za svou a již během své prezidentské kampaně v roce 1916 Společnost národů ve svých proslovech zmiňoval (Brands 2004: 507). Založení této organizace bylo jedním z nejdůležitějších jeho 14 bodů.

Spojenci nakonec i přes pochybnosti se založením této organizace souhlasili a 25. ledna 1919 tak byla založena komise pro Společnost národů (Finch 1919: 169). Wilson byl jmenován její předsedou, dosáhl tak svého a měl zaručeno, že tato komise bude sepisovat smlouvu pro vznik této Společnosti a že výsledný pakt bude součástí Versailleské smlouvy (O'Toole 2018: 350—351).

V tomto paktu je navržena také struktura ligy. Bude ji tvořit Generální tajemník, Shromáždění všech zástupců členských států, Rada devíti, ve které bude pět stálých členů a čtyři zástupci dalších zemí. Ustanovuje sídlo Společnosti v Ženevě a toto sídlo bude také sídlem Generálního tajemníka, který bude jmenován Radou po schválení nadpoloviční většinou ve Shromáždění (Smlouva o Společnosti národů 1924). V tomto paktu se nadále členské státy zavazují k odzbrojení na úroveň, která je nutná pouze pro obranu státu. Pro Wilsona byl nejdůležitějším článkem 10, který říká, že všechny státy se zavazují k ochraně neporušenosti územní celistvosti všech členských států a pokud k takovéto agresí dojde, Rada navrhne prostředky, jakými tuto situaci řešit. Smlouva dále

určuje, že pokud mezi členskými státy vznikne spor, bude tento spor řešen mírumilovně a bude předložen k přezkoumání buď Radě nebo rozhodčímu. Dále pakt určuje, že pokud stát iniciuje válku s jiným státem, bude to bráno jako útok na všechny členské státy (Smlouva o Společnosti národů 1924).

Společnost národů se tedy hlavně díky Wilsonovi stala nedílnou součástí Versailleské smlouvy a tvoří jejích prvních 26 článků. Oficiálně byla Společnost národů založena 10. ledna 1920, ovšem už bez americké přítomnosti (Nálevka 2000: 13). Důvodům, proč tomu tak bylo, se věnuje následující podkapitola. I přesto, že Společnost nedokázala napravit všechny chyby pařížských mírových smluv a nepodařilo se jí zabránit druhé světové válce, stala se nedílnou součástí mezinárodní politiky. Na jejím principu byla později založena Organizace Spojených národů, která funguje dodnes.

4.3 Ratifikace Versailleské smlouvy a hodnocení Wilsona

Woodrow Wilson se zpět do Spojených států vrátil s pocitem vítězství. I když musel udělat několik ústupků, výsledná Versailleská smlouva značně odrážela jeho mírové požadavky. Nejdůležitějším pro něj samozřejmě bylo, že dosáhl založení Společnosti národů. Vůbec nepředpokládal, že by s ratifikací této smlouvy měl být problém. Politické klima v Americe se ovšem za dobu jeho pobytu v Evropě změnilo. V pololetních volbách do Kongresu v roce 1918 získali většinu republikáni, což značně ztížilo prosazování Wilsonovy politiky (Brands 2004: 509—510). Zásadní problém měli Američané s článkem deset, který říká: „*Členové Společnosti se zavazují, že budou respektovat a zachovávat nynější územní celistvost a politickou nezávislost všech členů Společnosti proti každému vnějšímu útoku. Při útoku, hrozbě nebo nebezpečí útoku navrhne Rada prostředky, jak zabezpečit provedení tohoto závazku.*“ (Smlouva o Společnosti národů 1924). Měli strach, že by to znamenalo, že se budou muset Spojené státy zapojit do jakéhokoliv konfliktu v Evropě či jinde ve světě, pokud dojde k onomu „útku na územní celistvost či politickou nezávislost“. Senátor Henry Cabot Lodge tento článek velice důrazně právě z těchto důvodů odmítal. Podle Američanů to bylo zcela proti podstatě americké zahraniční politiky (Bailey, Kennedy 1984: 231—232).

Henry Cabot Lodge, který byl Wilsonovým nejvýraznějším oponentem, se rozhodl, že mírovou smlouvu zablokuje stůj co stůj. Věděl, že Wilson ji nebude chtít změnit,

a tak navrhl celou řadu výhrad a úprav, na které Wilson samozřejmě odmítl přistoupit. Rozhodl se, že pokud smlouvu přednese lidem, veřejné mínění se postaví na jeho stranu a smlouva pak bude muset být ratifikována. Vyjel proto vést kampaň za tuto smlouvu po celých Spojených státech a zejména do měst, kde měla smlouva nejmenší podporu. Po několika týdnech Wilsona ovšem zradilo zdraví, když utrpěl mozkovou mrtvici. S kampaní musel okamžitě skončit a po následující měsíce jeho zdraví v žádném případě nedovolovalo, aby mohl za Versailleskou smlouvu v Kongresu bojovat. O smlouvě bylo nakonec hlasováno několikrát, ale Senát Spojených států ji zablokoval a nikdy tak přijata nebyla (Brands 2004: 511). Spojené státy americké se kvůli tomu nikdy nestaly součástí Společnosti národů a z mezinárodní scény se stáhly zpět do politiky izolacionismu.

4.3.1 Hodnocení Woodrowa Wilsona

Ve své době byl Wilson kritizován za to, že při sepisování Versailleské smlouvy nedodržel svých 14 bodů, zejména s ohledem na národní sebeurčení (Ambrosius 2018: 16—17). Tuto kritiku zmiňuje ve svém článku také Paul Gottfried, který odkazuje na Harolda Nicholsona. Ten kritizuje Wilsona za nepochopení evropských teritoriálních rivalit (Gottfried 1990: 123). Burak Küntay ve svém článku uvádí v průzkumech v roce 1937 až 60 % Američanů vnímalo vstup do první světové války negativně (Küntay 2014: 83). Jak je již zmíněno v předchozí kapitole, Wilsonovi se nepodařilo prosadit schválení Versailleské smlouvy, za což dodnes může být vnímán negativně. Neuspěl také v dodržení americké neutrality. J. A. Thompson ovšem Wilsona obhajuje a říká, že i přesto, že Wilson udělal spoustu chyb, mnoho jeho neúspěchů bylo dáno spíše tím, že problémy, které musel řešit byly nevýslovně komplikované (Thompson 1985: 347). V současné době je ovšem Woodrow Wilson vnímán jako jeden z nejlepších prezidentů Spojených států. Arthur Schlesinger ho ve svém článku *Rating the Presidents: Washington to Clinton* řadí na sedmé místo paradoxně za Theodora Roosevelta, který byl Wilsonovým celoživotním oponentem (Schlesinger 1997: 189).

Závěr

Tato bakalářská práce měla za úkol analyzovat roli Woodrowa Wilsona při vývoji americké zahraniční politiky během první světové války. Měla také za úkol zmapovat americkou neutralitu, události, které vedly ke vstupu Spojených států do první světové války a vliv historických událostí na Pařížskou mírovou konferenci a jak tyto události ovlivnil Woodrow Wilson. První kapitola se věnovala problematičnosti neutrality USA, která byla způsobena převážně mnohonárodnostním složením USA. Značnou roli hrál také ekonomický faktor, jelikož ekonomika USA zažívala boom zejména kvůli obchodu se Spojenci. Obchod s Německem ale během války vytrvale klesal, což nakonec mimo jiné přesvědčilo Německo k zahájení útoků i proti americkým lodím. Druhá kapitola se pak zabývá historickým pozadím vstupu USA do války. Věnuje se zejména realistickým a idealistickým důvodům, které k tomuto vstupu vedly. Třetí kapitola pak pojednává o americké účasti ve válce, soustředí se zejména na americkou armádu a její vývoj. Tato kapitola se také zabývá mírovým programem, který Woodrow Wilson představil a který je dnes znám především pod názvem 14 bodů. V neposlední řadě se tato kapitola věnuje historickému pozadí uzavření příměří. Poslední kapitola pak definuje pojmy mocenská rovnováha a kolektivní bezpečnost a pojednává o tom, jak měla nově vzniklá Společnost národů tento posun ke kolektivní bezpečnosti zajistit. Společnost národů je také zásadním tématem této kapitoly. V této kapitole je také naznačena problematika vytváření Versailleské smlouvy, která je ale nesmírně obsáhlá, proto bylo nemožné ji do této práce zahrnout v plné šíři.

Tato práce si vytyčila zodpovězení tří výzkumných otázek. Na otázku, zda byly Spojené státy americké za první světové války skutečně neutrální, lze podle provedené analýzy odpovědět záporně. I když Spojené státy navenek neutrálně vystupovaly a do jisté míry se neutralitu snažily udržovat, z ekonomických statistik a komunikace s válčícími zeměmi zcela jasně vyplývá, že již od roku 1914 docházelo k posunu na stranu Spojenců. Druhá výzkumná otázka se tázala na důvody, jež vedly ke vstupu USA do války. Autorka této práce rozdělila důvody vedoucí ke vstupu do války na dvě kategorie a sice vnější a vnitřní. Mezi vnější faktory můžeme zařadit německou agresi na moři, která vedla k potopení amerických lodí a ztrátách na amerických životech. Dále k tomu také zajisté přispěl tzv. Zimmermanův telegram, fakt, že se Německo pokusilo ovlivnit vnitřní záležitosti USA byl rozhodně důvodem, který americké rozhodování posunul směrem

ke vstupu do války. Mezi vnitřní důvody pak autorka řadí Wilsonovy idealistické důvody pro vstup a sice snahu ovládat poválečné vyjednávání a ovlivnit poválečné uspořádání světa podle jeho představ. Mezi tyto představy spadalo zejména založení Společnosti národů a přesun mezinárodního systému od mocenské rovnováhy ke kolektivní bezpečnosti. Dále mezi tyto vnitřní faktory patří také ohrožení bezpečnosti USA, které by hrozilo v případě, že by Centrální mocnosti vyhrály válku.

Závěrem je tak poukázání na málo udávaná fakta o účasti Spojených států amerických v první světové válce. Zatímco ve většině pramenů je udáváno, že za vstup do války mohlo potopení *Lusitanie*, Zimmermanův telegram a ekonomický faktor, tato práce poukazuje i na další faktory, které ke vstupu do války vedly. Na limity analýzy narazila tato práce při zkoumání Pařížské mírové konference. Analýza této konference by vydala na samostatnou výzkumnou práci a nebylo v možnostech této práce ji celou obsáhnout.

Seznam literatury

- Ambrosius, Lloyd E. 2002. *Wilsonianism: Woodrow Wilson and His Legacy in American Foreign Relations*. New York: Palgrave Macmillan.
- Ambrosius, Lloyd E. 2018. „World War I and the Paradox of Wilsonianism.“ *The Journal of the Gilded Age and Progressive Era*, 17 (1): 5-22.
- Anievas, Alexander. 2014. „International relations between war and revolution: Wilsonian diplomacy and the making of the Treaty of Versailles.“ *International Politics* 51 (5): 619-647.
- Bailey, Thomas A. 1958. *A Diplomatic History of the American People*. New Jersey: Prentice Hall, Inc., Englewood Cliffs.
- Bailey, Thomas A., David M. Kennedy. 1984. *The American Spirit: United States History as Seen by Contemporaries*. USA: D.C. Heath and Company.
- Brands, H. W. 2004. „Woodrow Wilson and the Irony of Faith.“ *Diplomatic History* 28 (4): 503-512.
- Burner, David, Elizabeth Fox-Genovese, Eugene D. Genovese, Forrest McDonald. 1985. *An American Portrait: A History of the United States*. New York: Charles Scribner's Sons.
- Capozzola, Chris, Andrew Huebner, Julia Irwin, Jennifer D. Keene, Ross Kennedy, Michael Neiberg, Stephen R. Ortiz, Chad Williams, Jay Winter. 2015. „Interchange: World War I.“ *Journal of American History* 102 (2): 463–499.
- Conlin, Joseph R. 1991. *The American Past: A Brief History*. Orlando: Harcourt Brace Jovanovich, Publishers.
- Dodd, William E. 1923 „Wilsonism.“ *Political Science Quarterly* 38 (1): 115-132.
- Drulák, Petr. 2003. *Teorie Mezinárodních vztahů*. Praha: Portál.
- Ferrell, Robert H. 1975. *American Diplomacy: A History*. New York: W. W. Norton & Company.
- Finch, Geo A. 1919. „The Peace Conference at the Paris.“ *The American Journal of International Law* 13 (2): 159-186.

- Gompert, David C., Hans, Binnendijk, Bonny, Lin. 2014. *Blinders, Blunders and Wars: What America and China Can Learn*. Santa Monica: RAND Corporation.
- Gottfried, Paul. 1990. „Wilsonianism: The Legacy That Won't Die.“ *The Journal of Libertarian studies* 9 (2): 117-126.
- Guzzini, Stefano. 2004. *Realismus v mezinárodních vztazích a mezinárodní politické ekonomii*. Brno: Barrister & Principal.
- Heideking, Jürgen, Christof, Mauch. 2012. *Dějiny USA*. Praha: Grada.
- Howard, Michael. 2002. *The First World War*. New York: Oxford University Press.
- Johnson, Paul. 2000. *Dějiny amerického národa*. Praha: Academia.
- Keegan, John. 1999. *The First World War*. New York: Vintage Books, A Division of Random House, Inc.
- Kennedy, Paul M. 1984. „The First World War and the International Power System.“ *International Security* 9 (1): 7-40.
- Kershaw, Ian. 2017. *Do pekel a zpět: Evropa 1914-1949*. Praha: Argo.
- Kissinger, Henry. 1994. *Umění diplomacie: Od Richelieua k pádu Berlínské zdi*. Praha: Prostor.
- Kissinger, Henry. 2014. *Uspořádání světa: Státní zájmy, konflikty a mocenská rovnováha*. Praha: Prostor.
- Knutsen, Torbjørn. 2005. *Dějiny teorie mezinárodních vztahů*. Brno: Barrister & Principal.
- Küntay, Burak. 2014. „Peace Through Institutions: Woodrow Wilson and the Paris Peace Conference.“ *Journal of Gazi* 15 (8). 73-89.
- Larsen, Daniel. 2013. „Abandoning democracy: Woodrow Wilson and Promoting German Democracy 1919-1919.“ *Diplomatic History* 37 (3): 476-508.
- Mancini, Amanda. 2001. „Neutral in Spirit?: An Analysis of Woodrow Wilson's Policies and the United States' Involvement in World War I.“ *International Social Science Interview* 72 (3,4): 136-145.

- Massay, Isabella. 1949. „The Diplomatic Origins of the First World War.“ *International Affairs* 25 (2): 182-191.
- May, Ernest. 1959. *The World War and American Isolation 1914-1917*. London: Oxford University Press.
- May, Ernest. 1963. *The Coming of War, 1917*. Chicago: Rand McNally.
- Nálevka, Vladimír. 2000. *Světová politika ve 20. století (I.)*. Praha: Nakladatelství Aleš Skřivan.
- Nash, Garry B., Julie Roy, Jeffrey et al. 1990. *The American people: Creating a Nation and a Society*. New York: HarperCollins Publishers.
- O'Toole, Patricia. 2018. *The Moralists: Woodrow Wilson and the World He Made*. New York: Simon & Schuster.
- Rostker, Bernard. 2013. *Providing for the Casualties of War: The American Experience Through World War II*. Santa Monica: RAND Corporation.
- Schlesinger Jr., Arthur M. 1997. „Rating the President: Washington to Clinton.“ *Political Science Quarterly* 112 (2): 179-190.
- Tardieu, André. 1921. *The truth about the Treaty*. Indianapolis: Bobbs-Merrill.
- Taylor, A.J.P. 1963. *The First World War and Illustrated History*. London: Jarrold & Sons Limited.
- The Avalon Project. 2008. „The Versailles Treaty.“ Yale Law School, (online). Dostupné z: <<https://avalon.law.yale.edu/imt/parti.asp>> (25.11. 2019)
- The Avalon Project. 2008. „President Woodrow Wilson's Fourteen points.“ *Yale Law School*, (online). Dostupné z: <http://avalon.law.yale.edu/20th_century/wilson14.asp> (25. 11. 2019)
- The Avalon Project. 2008. „Monroe Doctrine.“ *Yale Law School*, (online). Dostupné z: <http://avalon.law.yale.edu/19th_century/monroe.asp> (25. 11. 2019)
- The Avalon Project. 2008. „The Covenant of the League of nations“ *Yale Law School*, (online). Dostupné z: <http://avalon.law.yale.edu/20th_century/leagcov.asp> (25. 11. 2019)

Thompson, J.A. 1985. „Woodrow Wilson and World War I: A Reappraisal.“ *Journal of American Studies* 19 (3): 325-348.

Trachtenberg, Marc. 1979. „Reparation at the Paris Peace Conference.“ *The Journal of American Studies* 51 (1): 24-55.

Wilson, Woodrow. 1914. „Proclamation of Neutrality by the President of the United States of America.“ *The American Journal of International Law*, 9 (1): 110—114.

Wilson, Woodrow. 1917. *Wilson's war message to Congress*, (online). Dostupné z: <https://wwi.lib.byu.edu/index.php/Wilson%27s_War_Message_to_Congress> (25. 11. 2019)

Yerxa, Donald. 2018. „Remembering the World War I at Sea.“ *Fides et Historia* 50 (1): 113-134.

Abstrakt (CZ)

Tato bakalářská práce se zabývá 28. prezidentem Spojených států amerických Woodrowem Wilsonem a jeho vlivem na zahraniční politiku USA během první světové války. Tato práce se soustředí na problematičnost neutrality Spojených států během první světové války, vnější a vnitřní důvody pro vstup USA do války a mapuje roli Woodrowa Wilsona v těchto procesech. Metodologicky je práce ukotvená jako případová studie v oboru dějin a teorie mezinárodních vztahů s využitím deskriptivní a analytické metody. Primárním cílem této práce je pak odpovědět na tyto otázky: *Byly Spojené státy americké za první světové války skutečně neutrální? Jaké důvody vedly Woodrowa Wilsona ke vstupu do války?* Sekundárním cílem je pak zmapovat roli USA v první světové válce a vliv Woodrowa Wilsona na poválečné uspořádání světa.

Klíčová slova: Woodrow Wilson, První světová válka, USA

Abstract (ENG)

This bachelor diploma thesis deals with 28. President of the United States of America Woodrow Wilson and his influence on US foreign affairs during the First World War. This thesis focuses on problems of American neutrality during the war, reasons behind the entrance of the USA into the war and it elaborates on a role of the Woodrow Wilson in these processes. The methodology of this work is based as a case study in the field of history and theories of the international relations with usage of descriptive and analytical approach. The primary goal of this work is to answer these questions: *Was the United States of America truly neutral during the First World War? What reasons did Woodrow Wilson had for the entrance of the USA into the war?* Secondary goal is to elaborate on the role of the USA in the WW1 and map the role of Woodrow Wilson on post-war world order.

Key words: Woodrow Wilson, First World War, USA